

בני נחור א-בני נחשוא פני

העולם הזה

השבועון המצויר לאינפורמציה

סופר ייגאל מוסינזון

דרך ההגנה באצ"ל.
דרך אדם בקיבוץ.
דרך גבר בעלמה

העולם הזה

השבועון המצוייר לאינפורמציה

רחוב נליקסון 8, תל-אביב
(ליר תיאטרון, א"ת "ה")
ת.ד. 136
מ.ד. 28785
מ.ד. 136
מ.ד. 28785
מ.ד. 136
מ.ד. 28785

דפוס ישראלי בע"מ ת.ד.
מס' 837 שנה 17
כ"ז חשוון תש"ד
5.1.53

22' 42

העורך הראשי:

אורי אבנרי
ראש המערכת:
שלום כהן

עורך משנה, כיתוב:

אורי סלע
הכתב הראשי:
עמנואל מרת

חברי המערכת:

דוב איתן, משה כזאפוס, יוחאל בשן, יהודה נבאי,
נצה נבאי, יליז נבאי, אופקר טאבורי, סילבי קשת
ציירי שער: יואל כוכובלד, שלמה כרדור, שמואל בק, שרנה וייל,
זב ליפמן, סילבי סנר, סאול קור, גרש רוסטילד
מ"מ ראש מערכת, ירושלים
זאב הרין

סופרי חוץ:

נבריאל דנון, יוש. מקסים סלומון

מנהל מעבדה: מנהל מבצעים

דוד טווינג

ראש המנהלה:

שלמה הררי

היהודים יש להם כל מיני חשבוניות משלהם, וביניהם אני לא יכול לראות את הורי. אבל אין דבר, בעוד חמש-עשרה שנים יהיה בסדר.

ידעתי שערבים רבים חוצים את הגבול כדי לפגוש את בני משפחתם. שאלתי אותו: "אתה רוצה לומר שאינך יכול לראות אותם בכלל?" האם מעולם לא עברת את הגבול? "חס וחלילה. זה עסק מסוכן. רק אנשים שרוצים לעשות משהו מעבר לגבולות חוצים את הגבול. סתם ככה לא נכנסים לשטח ארץ — אפילו לא בשביל לבקר הורים. אני מתקשר אתם רק דרך הדואר. מקפריסין יש קשר ישיר עם מדינת ישראל. אבל בזמן האחרון אני לא מקבל שום תשובה. התחלתי לדאוג להם. אני גם הפסקתי לשלוח מכתבים. זה עולל לעשות להם צרות". אמרנו לו שאחרי ביקורנו בסוריה ובמצרים נסע גם לישראל. הוא הביט בנו בעיניים מלאות עגוצים. "אולי תשלחו פתק לאבי ותגידו לו ששלומי טוב? תגידו לו שאני עוד מעט אסע הביתה, לגבול, לחופשה". דימיטריוס נראה מונועז מכל הענין. "בחור מסכן", הוא אמר. "לא רק אני מסכן. ישנם עוד הרבה כא' לה' ענה חסן".

שאלנו אותו אם הספיק להשתתף במלחמה נגד היהודים. "לא. הייתי צעיר מדי. ובכלל — הלאה שלא היתה מתקיימת המלחמה ה' זאת". הוא סיפר כיצד לומדים ילדי בתי הספר הערביים את כללי האימון הצבאי עוד בהיותם ילדים. "אבל משום מה לא לוקחים אותם לצבא. אלה שבאו מעבר הירדן בכלל אינם אוהבים אותנו במיוחד. הם רואים בנו סתם פלחים רכרוכים".

בינתיים הגיע האוטובוס למסעדה קטנה במחצית הדרך. הזמנו את בני שיחנו לשותת משהו קר. המלצר לא הספיק עוד למוזג לנו את הקוקטייל וכל אחד מארבעתנו כבר תחב את ידו לכיס והכריז בתגובתו: "אני משלם את זה". פחדתי נורא שמא ארצא כסף ישראלי מביט.

קרב-הנימוסין שבא אחרי זה היה מרחבי לחלוטין. לבסוף שילמתי אני. רק אחרי ש' עלינו בחזרה לאוטובוס נודע לי שגם חסן שילם.

כל מחצית הדרך השניה הקדשנו לעניינים כלליים יותר. חסן סיפר על לימודיו, הצעיר להציג אותנו בפני מנהל תחנת השידור ה' בריטית הערבית של המזרח הקרוב. "זהו אנגלי מעניין מאוד", אמר לנו. "הוא לא מבין אף מלה אחת ערבית. למרות שהיה הרבה זמן בפלסטין, הוא משאיר את כל עבודת השידור לעובדים שלו. הם כולם פלסטינים".

כשהתקרבו ללימסול הוא הצביע על אניה לבנה שעגנה מול העיר. היתה זו א/ק נגבה, אשר עליה עמדו להפליג לארץ. "זהו אניה ישראלית", הוא אמר. "כמה הייתי נותן אילו יכולתי לעלות על סיפונה ולהפליג לחיפה". ניחמנו אותו: "אין דבר, עוד מעט תוכל לעשות זאת".

הוא לא נראה משוכנע. גם אנחנו לא האמינו בדברי התנחומים.

הוא לא נראה משוכנע. גם אנחנו לא האמינו בדברי התנחומים.

הוא לא נראה משוכנע. גם אנחנו לא האמינו בדברי התנחומים.

הוא לא נראה משוכנע. גם אנחנו לא האמינו בדברי התנחומים.

הוא לא נראה משוכנע. גם אנחנו לא האמינו בדברי התנחומים.

הוא לא נראה משוכנע. גם אנחנו לא האמינו בדברי התנחומים.

בואו, ולמרות החוסר הכרונני בזמן שבמצב, איך אש"ף להתגבר, מוהחים את החבילה, משתתקים על הרצפה וקוראים את שלושת העיתונים מהבזזות הראשונה עד לפתרון התשבץ, ומאבקים את כל אורחיהם ומרביטו של הערב, במקום ללמוד — או מתרגלים. מתרגלים שיש בארץ המורה שאין לה מה לעשות אלא לכתוב עיתונים כאלה? עליו והצליחו.

ד. שמרלינג, ציריך, שוויץ

שאלה צבאית

ברצוני לדעת מדוע אין הקולם הזה נמצא בכפיים שלנו, כמו כל שאר העיתונים והשבועונים, האם מפני שעתון הספלה את האמת אינו מוצא חן ומ' שום כך אין מספקים אותו לחילום?

טוביה צפרי, צה"ל

את השאלה הזאת ייטיב הקורא צפרי לשאול את האגף האחראי של הצבא.

הגמול — למי?

ברצוני לברך אותכם על דברכם האמיצים כי עניין קיבוי (הקולם הזה 835), אשר אירעה אני מצטרף בכל לבי, כחילי ותיק הנני עומד נהם בפני סעולה חסרת-תבונה והסרת-אחריות זו, זמ' עידה על התהום אשר לתוכה אנו מוגלים. אי שמן שזירה, הדומ'...

ברצוני בא אורי אבנרי לזיז חסקנה שעל מע' שה יהיו אמנם היה צריך לנמול, אך לא במעשה קיבוי אלא בהתקפה צבאית על גבריהם... הרי לשם ביצור עצם ק'ומנו דרושה לנו נישא של שלום ונאספה כנה לירידות עם הערבים. בד בעד עם מלחמה במנהיגותם הכושלת, אשר מבזבז זה לפחות אינה שונה במהותה ממנהיגותנו שלנו.

... קיוותי למצוא נישא אל שורשי בעיה. הצעות קונקרטיות לנקיפת המדיניות הנכונה כלפי המהגרים הערבי, ייחשם לשם כך את מרשל רומל, וליזים קיסר (או ברנרד שאו). אצ'י, ההנהגה זה לע' זו הערבי — וכל זאת כדי לנתח את מה ש' העידר עצמו ראה — טובו שראה — במסל.

חיים טבון, חיפה

לו היינו הולכים לפי עצתו של אורי אבנרי נוכנסים לעומקו של שטח ירדני כדי לפזר בסי' סים צבאיים שם, מה היה קורה? חוץ מההקבלה ש'יני מעוררים כבוד לנשק הישראלי היינו כמ' לאים מסקרי של ניוטר לאותם האנשים המושגים בחזיתים ומעניינים במחנות מתמדת במרחב. ב. שריון, תל-אביב

היופדים והנשאים

"מדוע הם עוברים" (הקולם הזה 835) אינו בסך הכל אלא אוסף מקרי של אנשים ש'וכלו לנסות בראים נסיעה. אילו ראינו לכתוב ריפורטז'ז מרונ' הם רוצים לרדת, היתה יכולים לצלם כל איש ש'י בכל רחוב בארץ.

עובדי שן, חיפה
צלמכם מקסים סלומון היה משוכנע כי הענין בים הם אנשים שלא מצאו דרכם בגלל אוזלתיה, חוסר כשרון או חוסר רצון לעבוד. הוא בטוח שאלה מים עבדו. 19 חודש, בהם עבדתי 18 יום והרווחתי 95 לירות. אני מסתמך את אשתי, אמי וילד. איך אפשר שארבע נפשות יהיו על 17 גרוש ליום? אחרי ארבע שנים בארץ עורני ור במעבדה. וותיק אחד אמר לי שאנן העולים החדשים, "ור' סים את המדינה. החלטתי שאני לא רוצה להרוס את מדינתו של הוותיק. אולי, מר סלומון, ובגר אצלי במעבדה ג'ילד ויסביר לי מדוע לא אשברל לעובד את הארץ?

עולה, ג'ילד

שחור, לבן ושזוף

אני אותו אהרן ב'יציון שכתבתם עלי מאמר "דומקים את השחורים" (הקולם הזה 836). בדיוק כפי שניכנתם, סוסרתי שלושה ימים בדיוק לפני שמלוא שמונה חדשים לעבודתי כנהג בעיר. במחלקת התברואה (סליחה, הכול). בעצתו של איש מחצירה שראה ביעילותי כעבודה, כובתי במבח אל מר מנחם נפן, מנהל המחלקה. היות ויש חוק לא לקבל עובד כבוע בעירייה, הורעתי לו כי הנני מתגר על כביעות, רק שנתן לי להמשיך לי עבוד במשכורת יומית. יש לכך תקרימים רבים בעירייה. את מכתבי ש'שלתי דרך מפתח הרלת של מר נפן. כי הששתי לגורלו אם אעביר אותו דרך הפרוצדורה הרגילה.

אהרן ב'יציון, תל-אביב

לפח הובל של מחלקת הובל?
... במדיה שישנה הפליה וקיימים שני מחנות. אלה מחנות של משכילים וזכורים, אנשים ממוסמכים ואנשים חצופים ימים — ואו דיקא שחורים ולבנים. שני הסוגים נמצאים בשני הכ' נות — שחור בעל השכלה וידיעות יכול להתקדר

אלוף הכילה 1953

כדי לתרום תרומה כל ש' היא להרמת מצב-הרוח של ציבורי החליט. העולם הזה — ללכת בדרכי עתונות. מציירים אירופיים ולארגן תח' רות ארצית על אליפות-הא' כילה השנתית. התחרות ה' ראשונה תתקיים בעוד שב' עיים. הפרטים מתפרסמים בעמוד 14 של גליון זה.

אחרי סיום תחרות זו יאר-גן. העולם הזה מרוץ של מלצרים ומלצריות. אשר ה' משתתפים והמשתתפות בו ישאו תוך כדי ריצה מגש עם בקבוק וינס.

בעבודה באותה מידה שיכול לעשות זאת דבן. כהוכחה יכול לשמש מקום עבודתי, בו נמצאים יותר שחורים מלבנים בעבודות מסתה. נ. אשר, תל-אביב

אנשים מוזרים, הלבנים. קודם מסתכלים בבח על כל השחורים, ואחר כך הולכים לשפתיהם כדי שיעזרו ישארו ויהיה שחור. אם זה לא סימן של רגש נחיתות, אני לא יודע מה זה... חיים אבולעפיה, טבריה

אולי סימן של שגעון גדלויות...

פיתוח המשמחה

יישר כוחכם על המאמר "לשכת העבודה האמ'ית" (הקולם הזה 825). הנני מרשה לעצמי לומר שהנני ברסמכם בדין ודמ' ומס' המקרה שטוחים לפניי. ברצוני לציין כי באותו משרד (משרד הסיתוח) קרה זה עתה מקרה דומה: סקיד בעל כושר פער לה רב ומצליח בתפקידו פוטר ממשלתו, היות ואחר מאנשי מועצת סועלי ירושלים חייב את הנהלת המשרד לקבל אדם אשר נראה לו אי שית. מתברר כי היה קרוב משפחה. פרנץ קסה, ירושלים

לידי והנמר

מכל אנשי העם אשר הקולם הזה היה במקו הוספה שבבילום, הני לילי הוא המוצלחת ב' יותר. שמרו עליה היטב ושננו לעצמכם: אם אין לי לילי — מי ל'?

מוניה שביט, נשר

ואם לא עכשיו, בגליון אחר. הרשימה שלה על ספרי הלימוד היתה 100 אחוז. אילו היתה לי מורה כזו ששתייני עוד תלמידי בית ספר, הייתי מניע רחוק מאד...

למערכת העולם הזה?

100 אחוז היו גם לפני וארני. ברצוני רק להעמיק את רעני על טעות אחת: תחת הציור מספר 6 של חבר נמר (הקולם הזה 836) כתוב את העניין אימך אל לב. חייב בשתי ידיו. ואילו למעשה מחוסר החבר נמר את העניין רק ביד אחת ויורו השניה תומכת בלחיו.

צבי רפפורט, מזרח

במקרה זה אין רענן אשם. החבר נמר הו' את ידו אחרי שנמר הציור.

מכנסים קצרים (למד')

אחם טוענים כי מילי ויטלי מסתובבת במכנסים הני קצרים עד קצה היכולת בסדר עושה לחטים (הקולם הזה 835) אינה מנלמת טיפוס של קיבוץ. ניקיט. הייתי רוצה לדעת מה דעתכם על מכנסים של בת קיבוץ הראל, ענת באותו גליון. האם ישנה יכולת סבנית לצעק אותם עוד יותר?

זאב לונשטיין, תל-אביב

מים הומצא על-התאנה החלוצי. עושה הפליה הכיח לי דבר אחר. כל עוד א' תע' תעשיית הספרים הישראלית לעשות לחטים כאלה, כדאי לבקש מהוילכיר שחורים את כל הספרים העבריים המקוריים, ואל תגידו לי שזאת לא הצעה רצינית, או שהיא מובאת בלהם הרגע. חיים גלמן, בת"ס

תשומת לב מטר' גולדוויץ' כרמל.

לחי. אחרתי רבע שעה לשי' ורבע. אמא אמרה לי שתה עוד. כוס חלב או ברחתי ואו עמר. תי בתור לאותובוס. האותרי ש. אמא אמרה לי שתה. כוס בא אחרי המון זמן לי. כוס חלב או ברחתי ואו עמר. תי בתור לאותובוס. עלי. תי אז הנהג אמר שהמחיר רים. אז הם החליטו להר' גם עלה. אז ירדתי ולקחתי אותה לו ושבתו שעה. אחרתי מאמא עוד כסף. אחרתי חצי שעה לשיעור.

יוס שלשי. קמתי בחצי שש. אמא אמרה לי שתה. כוס חלב או ברחתי ואו עמר. תי בתור לאותובוס. מישוהו אמר לנהג אידיוס אז הנהג אמר אני אראה לך מי אידיוס ונסע למשטרה. רצייתי אז ברחתי ואו עמדת בתור לאותובוס. הנהג אמר להי' כנס פנימה או נכנסתי פנימה וגברת אחת נתנה לי סטירת יוס רביעי. קמתי בחמש

שעה לשיעור. יוס חמישי. קמתי בשבע. אמא אמרה לי שתה. כוס חלב או ברחתי ואו עמר. תי בתור לאותובוס. באתי בדיק בזמן לשיעור. החמשיר. היה היתה בת מחניתה אל בחור מאליון את הביטה. אולם — אל' — הוא מפים, היא מספ'י. על מצע משותף לא החליטה.

העולם הזה

השבועון המצוייר לאינפורמציה

השבועון המצוייר לאינפורמציה

השבועון המצוייר לאינפורמציה

השבועון המצוייר לאינפורמציה

השבועון המצוייר לאינפורמציה

השבועון המצוייר לאינפורמציה

השבועון המצוייר לאינפורמציה

השבועון המצוייר לאינפורמציה

השבועון המצוייר לאינפורמציה

השבועון המצוייר לאינפורמציה

השבועון המצוייר לאינפורמציה

עצרת י"ב ואחד אינוק

משך שבועות סיירו שלוש חוליות-כיסוי של "העו-
לם הזה" בכל רחבי הארץ. ביקרו בבתי-
ספר, ראיינו מורים, הורים ומנהלים.
חקרו את השאלה שרובבות
הורים ומורים שאלו
מאז נפתחו בתי-
הספר

האחריות

החלטותיה של הכנסת בשטח החינוך היו מגוונות, היא החליטה חגיגות לספק חינוך לכל ילד במדינה, וכשהגיש שר החינוך את תקציבו השנה, קיצצה את ידיו ואחר רמת הלימוד היתה, לדעת מורים ואומחים רבים, נמוכה גם בלאו הכי; רמת כמעט אפסית. עתה, בגלל הקיצוצים, תרד עוד יותר. ועדת החינוך של הכנסת המצבי, נענעה את ראשה בכאב; ועדת הכספים הביטה על התקציב הכללי והביעה הרב — הכל באווירה השקטה והמנומסת, היא — לניהול עניינים חשובים ונעלים מקום לא גילו הנציגים הנכבדים 2/4 מיליון לירות שאפשר לחסוך אותן ממותרות. חינוך יסודי הוא דבר חיוני — אבל ישנם, כנראה, דברים אחרים שהם לא פחות: נסיעות, ייצוג נאה. עיני העולם, מצעדים, תערוכות, ייעור, הקמת קריה לא פחות מאור לדעת עד היכן עלולה להגיע המדינה אם היו מתחילים לקצץ אלה כל פעם שאין כסף לדברים אחרים. בראיון מיוחד עם סופר העולם הזה התנצל דובר משרד החינוך והתרבות בה "הרי בכל זאת אין שר החינוך יכול לקום ולהציע קיצוצים בתקציבם של משרדי לטובת משרדו הוא".

ייתכן מאוד שצדק, אולם שר החינוך, אף שהוא מוגבל על-ידי המסגרת הכלכלית לחסום על הצרכים החינוכיים של המשטח המופקד בידיו. ייתכן שאין למדינה הרחבה הכספית הזעומה הדרושה לחינוך מתאים. ייתכן כי צריך לקצץ את הסכום מתקציבים אחרים וכי זה יגרור לסיבוכים, לקשיים. אולם כל אלה אינם יכולים להיות שקולים כנגד מה שנעשה כיום בחינוך היסודי, כי כל אלה מותרות — חינוך יסודי הוא תנאי לקיום המדינה.

לדברי מנחם אילון, מנהל בית-ספר אחד העם בתל-

משך שבועות עקבו ההורים אחרי ההודעות הסותרות שנתפרסמו. האם יתחילו הלוי-מורים? מתי? איך? איפה? מי יהיו המורים? מי ילמד? מה ילמד? בכל מקום שאדם נגע בבעייה צצו שאלות — שאלות שאיש לא השיב עליהן. המורים עצמם לא ידעו אם הם ילמדו בכלל — ואם כן, באיזה בית-ספר. מאות מורות נדחקו בתור לפני מחלקת החינוך בקריה לשאול אם תתקבלנה חזרה, ואילו על הקיר היתה תלויה מודעה של משרד החינוך שהודיעה כי חסרות מורות.

גם כשכבר החלו סוף סוף הלימודים, לא נפתרו הבעיות. ילדים חזרו הביתה מפני שלא היה מי שילמד אותם, מאות מורים עוד לא ידעו אם ייקראו ללמד. מנהלים נאבקו עם הקיצוצים שנדרשו לבצע. השבועות הראשונים היו חלום-בלהות. כל אחד הסיר את האשמה מעצמו: הוא לא יודע כלום; לא הוא שבישל את הדיסה; שישאלו את שר החינוך (תמונה משמאל) — אולי הוא יכול לתת תשובה.

אילו היתה זו שנת לימודים רגילה יתכן שהכל היה עובר בסדר. אולם בהתחלת שנה זו החל גם החינוך הממלכתי. מערכת החינוך העברי נדרשה לקפוץ קפיצה גדולה קדימה — קפיצה כמעט אל הבלתי-יודע. קביעת תוכנית לימודים חדשה.

אך לזאת נוספה הבעיה הגדולה: חוסר כסף. במקום שהמורים והמנהלים יוכלו להת-עמק מעט, לערוך לעצמם חשבון נפש מול המשימה הגדולה, לקבוע את קו פעולתם ואת המטרה שתדריך אותם — שקעו באנדרלמוסיה מוחלטת. המורים הוכנסו לכיתות מבלי שיקבלו כל הנחיות, מבלי שיהיה להם זמן להתעניין ולדעת מה נשתנה השנה מכל השנים.

האחריות: הכנסת

אמנם האחריות הישירה רובצת על משרד החינוך והתרבות. אך למעשה אחראית הכנסת. היא לא נבחרה על מנת להרים אצבע, תפקידה אינו מסתיים עם קבלת החלטה:

המטרה היא טובה - אבל...

ידד כמעברת רחובות. האם יקבל את החינוך המינימומי הדרוש לו?

בכל בית ספר בארץ תלוייה כרוה הניגויה הנושאת את סמל המדינה ומפרטת באותיות גדולות את מטרת החינוך הממלכתי, כפי שנקבעה על-ידי החוק. וזוהי המטרה: להשתית את החינוך הממלכתי במדינה על ערכי תרבות ישראל והשני המדינה על אהבת המולדת ונאמנות למדינה ולעם ישראל, על אימון בעבודה חקלאית ובמלאכה, על הכשרה חלוצית ועל השאיפה לחברה בנויה על חרות, שוויון, סובלנות, עזרה הדדית ואהבת הבריות.

אולם אחרי המעשה הגדול, אחרי קביעת האידיאלים, באה המציאות הקרה: כל המלים היפות הללו לא נמצאו שקויות כנגד כסף.

בשנה שעברה היה תקציב משרד החינוך והתרבות 16 מיליון לירות. השנה, כאשר הגיש שר החינוך, פרופסור בן-ציון דינור, את תקציבו, ביקש קצת למעלה מ-24 מיליון לירות. תקציב זה כבר כלל את החיסכון המשוער, שהיה צריך לבוא כתוצאה מאיחור הזרמים. הכנסת החליטה כי מחיר זה גדול מדי בשביל חינוך ילדי המדינה. היא קיצצה שני מיליון.

על משרד החינוך הוטל לתרגם את סעיפי התקציב היבשים לשפת השיעורים של בית הספר היסודי. אולם כאשר נתקבל התקציב המקוצץ, כבר חלפה מחצית שנת הלימודים. כדי לא להכנס אנדרלמוסיה הרסנית באמצע מהלך הלימודים, החליט השר לדחות את הקיצוצים לשנה החדשה.

כאשר התיישבו רבבות התלמידים על ספסלי הלימוד, בהתחלת השנה, הוברר מה פירוש הקיצוצים. שבוע הלימודים של הכיתות הנמוכות, שכלל 24 שעות, קוצץ ל-21. בכיתות הגבוהות היה הקיצוץ גדול יותר. בכתה ה', למשל, הורד מספר השעות מ-33 ל-28. אולם התברר כי קיצוץ זה אינו מספיק — יש להנהיג קיצוץ פללי נוסף של 3% וחצי משעות הלימוד. החינוך שוב לא היה יכול לתמוך הניתן לכל אזרח בראשית חייו. הוא הפך מיצרך שאפשר לקצץ ולצמצם בו, בהתאם למחיר שמשלמים עבורו, ככל מיצרך בתחנת מכולת.

המתנגדים החריפים ביותר לקיצוצים אלה הם אותם האנשים הנדרשים לבצעם: מורים, מנהלי בתי-ספר, מפקחים ועובדי משרד החינוך אינם מסתירים את מרידתם. אריה ליבוביץ, מנהל בית-ספר ביאליק בתל-אביב, הגדול ביותר בארץ (1600 תלמידים) הביע את הדעה הכללית: "מה תהיה התוצאה? התלמידים ילמדו פחות. ישארו באותה כיתה או שיסיימו את בית הספר היסודי עם ידיעות שלא יספיקו להם אפילו לכתוב מכתב בלי שגיאות."

כי ביום שאחרי התלמידים שאינם עוברים את הבחינות יגדלו, לא תהיה ברירה אלא להסיק את מסקנות הקיצוצים הנוכחיים: הורדת הרמה המינימלית הנדרשת מכל תלמיד של בית-הספר הממלכתי.

אם אין קמח - אין תורה

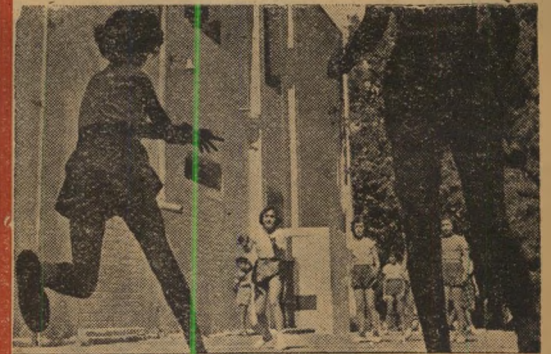

אותם משהו, הילדים מגיעים עייפים, מתכים בקוצר רוח לגמר השיעורים. חסרה להם הדריכות והרענונות הדרושים כדי שיקחו חלק פעיל בלימודים. במקום שהילד ילמד לחשוב ולהביע את מחשבותיו הוא מתרגל לשבת ולהקשיב לדברי המורה. כשחוש הניתוח והתפיסה שלו במצב של עייפות, אינו מסוגל לקלוט בבהירות את ה"חומר". אם אין לו הסבלנות גם להקשיב, הוא מפריע למורה.

על מנת לשפר את המצב, ללחום בעזובה הנפשית המאיימת על התלמידים, יזמו כמה מנהלי בתי ספר תוכניות משלהם: שיעורים נוספים, חוגים לאמנות, ספורט, מלאכה, מועדונים לפעולות חברתיות בהשגחה מדריכים. בשביל זה משלמים ההורים באופן מיוחד, במדינה, המתגאה בכך שכל ילד בחוכה מקבל חינוך, הפך המושג "חינוך חינם" ללעג. כי לחינוך חינם יש עתה ערך ממשי רק כשההורים משלמים עבור תוספות לו. לאלה שאין באפשרותם לשלם את התוספות, ניתן רק חינוך פגום.

אחת התוצאות הישירות מהקיצוצים בחינוך היא הגדלת מספר התלמידים בכל כיתה. בשנת הלימודים האחרונה היה מספר התלמידים הממוצע בכיתה 33. השנה אין עוד סטטיסטיקה מדויקת, אולם אין צמצום כל ספק כי הממוצע קרוב ל-45. בכיתה אחת, למשל, בבית ספר בדרום תל-אביב, נלמדת מורה אחת 62 תלמידים בכיתה. בתנאים אלה אין כל אפשרות של עבודה מרופדת, טיפול בכל תלמיד ותלמיד, בהתאם ליכולתו וכשרונותיו. המורה נאלץ להעביר את שיעורו במהירות, מבלי שיוכל להתעכב על הסברות והבהרות מיוחדות אילו רק שאל כל תלמיד שאלה אחת היה גומר את הומן המיועד ללימוד.

בכיתות הנמוכות הוצב קשה במיוחד. שלוש פעמים בשבוע חוזרים תלמידי כיתה א' לבתיהם עוד בשעה עשר וחצי בבוקר. נשארות להם עשר שעות להתרוצץ ברחובות, להפריע לאמהות, לשכוח את מה שהמורה ניסתה ללמד אותם. בכיתות הלומדות אחר הצהריים קשה למורה אף ללמד

תלמידים של בית-ספר אחד העם, תל-אביב. מחוסר מורה, הם עוסקים בספורט בעצמם.

תלמידים יש, כיתות אין

במעברת גבעת שאול, בירושלים, לומדים 30 תלמידי כיתה ג' של בית הספר הדתי במקום בחדר של פחות משמונה מטרים מרובעים. גודל של מטבח בדירה רגילה על שמונה ספסלי לימוד. חלון קטן מסורג משמש לאיחורור ולאור. במעברת תלפיות הסמוכה, נמצאת כיתה אחת בתורנות מחוץ לבניין, כיוון שאין מספיק חדרים.

גם בערים הגדולות מורגש המחסור ב"כיתות". בגללו ממשיכה להתקיים המשמרת השנייה שאיש אינו מכחיש את השפעתה ההרסנית על הלימודים. בבית ספר החייל, תל-אביב, היה צורך לקיים 13 כיתות אחר הצהריים. המנהל ניסה לפייס את האמהות העובדות שהתחננו שיעביר את בניהם ללימוד בבוקר, אולם הוא לא יכול היה לשנות את העובדה כי בבית-ספר יינם 17 חדרים לימוד בשביל 30 כיתות.

הוא כינס את ההורים הציע להם להקים ארבעה צריכים. רובם הסכימו, תרמו 20 לירות, את שאר הסכום הדרוש, 6000 לירות, נתנה העירייה. לכשיושלמו הצריכים יביאו פתרון חלקי לבעייתו הפרטית של בית ספר החייל. הבעיה בשאר בתי הספר תשאר עדיין.

ילדי מושב אחוזעם. אין להם מורה, וזאת כיתה, משחקים בכביש.

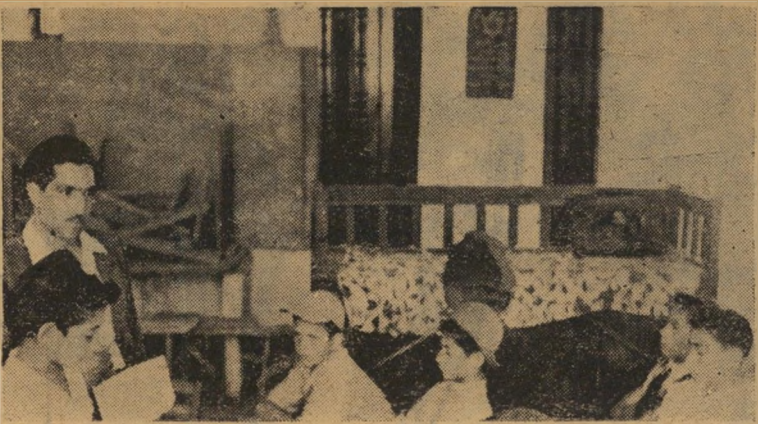
במשטר הזרמים היה זה דבר רגיל לראות כיתה בת קומץ תלמידים בלבד. זרמים אחדים נהגו אף לגפת את רשימת התלמידים עליהם לזכות בבניין עוד יותר גדול. מצב זה בא חוק חינוך ממלכתי לתקן.

בתי ספר מקבילים, באופן אזור, צורפו. מספר הכיתות צומצם. אולם גם אילו נשארו כל הכיתות שהיו בשנה שעברה, לא היה קל לקלוט את התלמידים שנתווספו. כי בעוד שלפני שנה למדו 225 אלף תלמידים בבתי ספר יסודיים, התווספו להם השנה 22 אלף תלמידים חדשים של כיתה א'.

בעיקר נפגעו המעברות. שם שוכנים בתי הספר בצריפים רגילים, בעלי חדרים קטנים המיועדים לשלושה-ארבעה איש. בכיתה כזו חייבים להידחס לפעמים עד 50 תלמיד. הב יושבים בצפיפות, שלושה — ולפעמים ארבעה — תלמידים על ספסל המיועד לשנים. חסר גם ציוד. מורה לחשבון במעברה בקרבת ראשון לציון, שנתן לכתתו שיעור בחשבון, היה נאלץ קודם להכתוב להם כל שאלה, כי לא היו ספרים לתלמידים. "ייתכן שזה טוב בשביל הדקדוק והכתיב שלהם," העירי, "אבל אני לא יודע מה תהיה התוצאה העתידית."

שתי תמונות — סיפור אחד. מימין: כיתה דתית במעברת תלפיות, הומדת בבית-כנסת מחוסר מקום. אחר: משמאל: כיתה במעברת נחלת יהודה. עד כה פסקה המיועד לשניים, וישבים שנושה תלמידים.

הקש ששבר את גב המורה

שעה שבעי ספר רבים שרורים במבוכה ואי סדרים בגלל חוסר מורים, הוזנבו תורים ארוכים בלשכות משרד החינוך של מורים שלא הוחזרו לעבודה.

מורות אחדות קיבלו הודעה טלגרפית לשוב לעבודה בדיוק ערב התחלת הלימודים. בבית ספר פרישמן, תל-אביב ביקש המנהל מתלמידת סמינר המורים שתואיל ללמד באחת הכיתות עד שיקבל מורה. באותה כיתה למדה אחותה הצעירה יותר של "המורה". תלמידים ששאלו את מורתם מלפני שנה אם היא תמשיך ללמד גם השנה תמחו לש" מוע את התשובה: "אינני יודעת". בשבילם היתה זו הפתעה גדולה: הם האמינו כי המורה יודעת את הכל.

מורה אחת מאזכרים המחזיקים בידיהם את חינוך הדורות הבאים. הם אינם רק מלמדים קרוא וכתוב. בהם תלוייה מידה ההצלחה או אי-ההצלחה של הילד להסתגל לחיים המבוגרים.

אין במדינה כולה תפקיד חשוב מתפקידו של המורה. הוא אומנם מקבל את משכורתו מהמדינה — אולם אין הוא פקיד. כי תפקידו לא רק לשרת את הקהל; תפקידו לעצב את דמית המדינה של מחר.

לילדים רבים חשוב המורה גם מן ההור רים; השפעתו עליהם עולה על כל השפעה אחרת. בשבילם הוא דוגמה חיה. חינוך של הערכה מפיו מספיק לרובם את הילד לשיא האושר. בדברים גדולים וקטנים, רוחו של המורה היא הקובעת מה תהיה דמותו של התלמיד.

בדרך כלל, יודעים המורים להעריך יפה את האחריות הגדולה המוטלת עליהם. אולם בשנה האחרונה נראה כי איש בלעדס אינו יודע לעשות זאת. באופן שיטתי כמעט, נע" שים נסיגות לפגוע ברוח חינונית זו.

הפרשה הראשונה החלה עוד לפני שנת הלימודים. מתוך חשבו שמיווג בתי הספר וצימצום שעות ההוראה יהפוך מורים רבים למיותרים, שלח משרד חינוך 2200 מכתבי פטורים למורים. מתוך-אלה היו 500 פטורים סופיים, מטעמים פדגוגיים. היתר היו פטורים על תנאי — אם יהיה צורך בהם בהתחלת הלימודים, ייקראו שוב ללמד.

כבר אז היה ברור למשרד החינוך כי יהיה צורך במספר ניכר של המורים המפטורים. אולם לא היה ברור לו עדיין בכמה. גם לאחר שנפתחו בתי הספר לא יכול היה המשרד לענות למפטורים אם יש צורך בהם או לא.

הקורבן האמיתי - עתיד האומה

נער זה דומד בבית-ספר קטן ועזוב במעברת זר נונה. מחר יקבע הוא את דמות המדינה.

אולם הקרבן האמיתי בכל הפרשה העגומה אינו המורה. הרואה משכורתו מקוצצת ואמונו נפגע. ואף גם לא התלמיד הנדחק מדי בוקר או צהריים לכיתה הצפופה. הקרבן האמיתי הוא עתיד האומה. רק בשילדים אלה יגדלו ויעזבו את בית הספר אפשר יהיה להעריך את הנזק שנגרם עליידי התפיסה החדשה כי לימודים הם מצרך שאפשר לקצץ בו, כמו מנות כוון בצנע.

הד. יורגש בכל מקום: בסדנאות, במעבדות, בצבא, במשרדים ובשדות. ישראל אמנם לא יהיה עם של אנאלפבתים — אולם הוא גם לא יהיה עם המסוגל להעמיד את ידיעותיו במקום מספר אוכלוסיו.

הדיבורים על מצב כלכלי קשה, מדינה עניה, אינם יכולים להיות תרוץ. אפשר לקצץ בכל שאר ההוצאות: בהקמת בנייני פאח במכונניות פרטיות, במנגנון — אך לא בדבר אשר יקבע אם מחר תיטמע המדינה בים הבורות המנוונת שמטביה או אם תהיה מרכז התרבות והכשרון הטכני שיהווה דוגמה למרחב כולו. חינוך הוא חשוב גם מתוכניות הפיתוח הגדולות — ואולי אפילו מרכישת תותחים. כי שלחמת העצמאות הוכיחה זאת בלי ספק: מוטב חייל בעל הכרה ותרבות המצוייד בסטנים מאשר בור שהולבש מדים נוצצים ויושב ליד הגה של טנק חריש ובשוכלל.

נער זה דומד בבית-ספר קטן ועזוב במעברת זר נונה. מחר יקבע הוא את דמות המדינה.

העם

ברחה אל תוך הגרלות

עניי הגשם הראשונים עברו על פני השמים. לאחרים בישרו סוף הקיץ המחנק, ראשית תקופה רעננה ופורייה. לאחרים לא נבאו אלא ימים קודרים חסרי-שמש. על פני המאורעות רבצה כענן כבד פריש-תו של דוד בן-גוריון מהנהלת עניי המדינה. לרוב אורחי המדינה בישרה תקופה חדשה של חידוש החלוציות, התחלה חדשה של המדינה אחרי שנצטבה מבחינה רוחנית למבוי סתום של התפרקות. אולם היו רבים אחרים — ובעיקר שותפיו הקרובים ביותר של דוד בן-גוריון עצמו שבריחת מנהיגם לתוך הגדולה בישרה להם ימים קשים של התרוצצות פנימית במפא"י ומאבק חיצוני עם השותפים בקואליציה (ראה להלן).

ב. ג. לא שעה לפיקפוקים הקטנים. הוא ראה את הקשת בענן, תופעת-טבע ססגונית ומארת-עניינים. היתה זו דמותו של ב. ג. עצמו, כפי שהיא משתקפת בעיני ההמונים.

מדיניות

האוצר השני

"למדינת אחרת יש נפט, ברזל, זהב", אמר לא מכבר אחד מראשי המדינה. "למדינת ישראל ישנם שני אוצרות טבע אחד רים, יקים הרבה יותר: יהודי אמריקה ו"טפשות הערבים".

השבוע נוצלו שני חמרי הגלם האלה באור פן קדחני, בשלוש משמרות ליממה. יהודי אמריקה התארגנו לתנועת-לחץ רבתי על ממשלתם, גרמו לכך שהענקת תחודש מדי-אחרי שישאל הפסיקה זמנית את העבודה בירדן — אחרי שהערץ החדש באזור ה"מפורז הושלם למעשה ממילא. הלחץ היהודי הורגש בעיקר בניו-יורק, שם מנסה כרגע מועמד רפובליקאי לזכות בבחירות לראשות העיר אחרי דור שלם של שלטון דימוקרטי היהודים הם שיכריעו בבחירות בניו-יורק. אולם אוצר-הטבע השני הוכיח את עצמו עוד יותר. אחרי שזכה הודות למעשה קיב-יאל לאהדת המלוכה של כמעט כל העולם, חזרו הממשלות הערביות על מיטב השטות יות של המופתי הירושלמי, הודיעו לעולם שלא ישתפו פעולה עם שום חכנית להסדר מרחבי של חלוקת מי הירדן, אפילו יפגע הדבר בתושביהן שלהן. במקום להסכים ל"עקרון ולהתנגד לפרטים, כדרך דיפלומטים נבונים, דחו באופן עקרוני כל אפשרות של שלום עם ישראל.

התוצאה: שבו אחרי קיבא נמאסו הערבים על המדינאים ודעת-הקהל בארצות המערב, נוצר שוב שיתוף-משקל ביניהם ו"בין ישראל.

החוק

קומדיה טראגית

היום הגדול הגיע. על קצין צה"ל נפל מסקת המשטרה היה להופיע באולם בית הדין הגבוה לצדק, להסביר מדוע גולגול ארבעה מנכבדי אברגוש מכפרם. הקרובים לעניין ציפו במתיחות רבה לעובדות החדשות שתגלינה ושתוכנה בעליל. כפי שהבטיחו האח-

ראיים, את כחונותיהם הזדוניות של הארבעה, ביניהם מוכתר הכפר, ראשיד אברעלי, אשר חקופת גלותם עומדת להסתיים בעוד חודש. במקום זה קרה משהו אחר. על שולחן השופטים הונח מכתב מודפס במכונת כתיבה, חתום ע"י דוד בן-גוריון בעט נובע. בעל תאריך שסומן בעט אחר. תוכנו: אי אפשר לגלות לשופטים את הנימוקים לפקודת ה"גלות. הם כה סודיים עד כי אסור לשופטים לדעתם. התנצלו הנתבעים: הנימוקים, שפורסמו בשעתו על-ידי המשטרה ברבים, לא היו הנימוקים האמיתיים.

אסור לדעת. היתה זאת קומדיה טראגית. לפי החוק יכול בית המשפט לפסול את הפקודה אם נימוקיה נראים לו כבלתי מוצדקים, אך אין הוא יכול לדורש שימסרו לו את הנימוקים בכלל. הפקיד שידן אורח למעצר או לגלות אדמיניסטרטיבית, מחוסן לגמרי מפני משפט — אם אך ימנע מלתת כל נימוק שהוא.

השופטים לא נתנו את החלטתם, מיד, כמנהגם, אלא דחו אותה לכמה ימים. היה ברור שאין להם דעה אחידה. ואומנם, הוטל עליהם להכריע בשאלה העלולה לקבוע סופית אם יש חופש לאזרח או אין. אם מכתבו של שר-הבטחון מספיק כדי למנוע הגנה משפטית מארבעה אזרחים שהיו ידועים בעבר כידידי היהודים, הרי כל ערכו של בית המשפט העליון, כמבטיח חריות האזרח, מתבטל.

איש לא הסביר מדוע אין לגלות לשלשה השופטים העליונים במדינה, אשר חייהם ומוותם של האזרחים מופקדים בידיהם, את אותם נימוקי הבטחון שהיו ידועים, כנראה, לקצין בעל דרגה נמוכה, שחתם על הפקודה.

ממשלה

העלישי הצוחק

צירי ועידת איחוד הקיבוצים והקבוצות (ראה להלן) חידדו את אוזניהם. רבים מהם לא אהבו במיוחד את הנואם קצין-הצבא. פנחס לבון, מ"מ שר-הבטחון, לא זה בלבד שהוא שייך לפלג הקטן ביותר באיחוד, נזר-דוניה, אלא שהוא מסמל גם את טיפוס אנ-שיהמשקל-שעבר שעברו את הגשר החד-כיווני מן החלוציות אל העסקנות.

אולם "המגוון" לבון אמר דברים שהיו הדו באוזניים. בקול מורס יצא להתקפת מצח על אותם המוכנים לקבל כל תכתיב מושיגנטון כשם שאנשי מפ"ם מוכנים לי קבל כל תכתיב ממוסקבה. לא היה איש בעולם שלא הבין בדיוק ל"איוז כתובת מכוון הפגז: אל משה שרת, ש"לפי דרישתו הוסקה העבודה בערוץ הירדן כדי לאפשר את חידוש ההענקת האמריקאית.

ענב שני. בין שרת ולבון התלקחה אי-בה בוערת מאז ביקש ב. ג. להמליך את לבון תחתיו כראש-הממשלה. אמר אז שרת בלהט, לאחר מראשי מפא"י: "...אם לבון יתמנה תחפשו גם שר-חץ חדש..." בזאת נסתיימה מועצתו של לבון.

למחרת התקפת לבון, חיכו הצופים במא-בק למכת-הנגד של שרת. היא באה מכיוון צדדי. הנחת אותו משה קרן, גבר תמיר ותכול-עניינים ששימש משך ארבע שנים יו-ץ ראשון לשגרירות בחשיגנטון ובצירות

גודה מחמוד אברעלי אברגוש כנצרת
בסחון מובטח

בלונדון. חזר לפני כמה חודשים לתפקידו המביע למדינה קטנה על חופי הים התיכון. חקופת הדיסטות הגדולות והמעשים ההפ-גנתיים חלפה.

ועידות

הניך ללא הר

משך שלושה ימים חיכו העתונאים לשוא במסדרוני מלון המלך דוד לאנפורמציה חיה על המתרחש באולם הדיונים. הדלתות היו שמורות מפני אורחים בלתי רצויים, ושלילי עתונות הארץ וחוק-לארץ נאלצו להסתפק בהודעות הרשמיות, שפירסם מזמן לזמן ראש שירותי המודיעין, משה ("מושי") פרלמן, עונד סמל הצנחנים.

אולם בשיחות חטופות עם אנשי ועידת המיליונרים, בקומות העליונות של המלון, אפשר היה לשמוע ידיעות מקוטעות על המה-לוקת שבין אנשי הנרי מונטור (מלוה העצי מאות) וד"ר יוסף שחר (המגבית המאוחדת). אך למחלוקת זאת היתה פחות השפעה על ראשית הדיונים כאשר לעיכוב ההענקת. אם חשבו שרי הממשלה שהמציא אשר הושם על המדינה הצעירה ידרבן את רוחם של עסקני ה"בונדס" וה"אפיל" גם יחד, הרי נוכחו לדעת שהיה ארצות הברית אוהבים אמנם מאד את מדינת ישראל, אך אינם ששים כלל להתמודדות עם אייזנהאואר ודאל-לס, שליטי ארצם.

שינוי גמור חל בהלך הרוחות רק ביומה האחרון של הועידה, שעה שנתקבלה הידיעה על חידוש ההענקת האמריקאית. "אם אייך נותן, יתנו גם היהודים" הפטיר אחד המיל-יוונים באנחת רוחה. כהיכחה חותכת, ניתך על שולחן הנשיאות מטר צקים בעלי 5 ו-6 ספרות.

אולם עם חיסול הסיכסוך המדיני, עלה שוב הסכסוך הפנימי לראש הרשימה. רק בערב האחרון ניתנה ההודעה להבחין לצד מי נטו רוב המיליונרים: במסביה חגיגית, לסיום הועידה, חילק דוד בן-גוריון תנ"ך ירושלמי עם חתימתו לכל אחד מהאורחים. כשהתקרב לשולחנו של ראש הממשלה הנרי מונטור, רעם האולם ממחאות כף, בנוד שתנ"כו של ד"ר יוסף שחר, סגן יושב ראש המגבית המאוחדת, לא זכה לכל הר.

קיבוצים

אולקוס שכר

בייסדי הקיבוץ האמינו באדיאל גדול אחד: לא ינצל אדם את עבודתו וזולתו. כל שכירת עובד היא בגדר ניצול. כי שום עובד אינו מקבל את מלוא ערך עבודתו. הערך העיוף נשאר בידי המעביד.

אולם בתום כלחמת תש"ח מצאו הקיבוצים, ששמו ידם על מיטב האדמה הנוטשה, כי המלאכה מרובה והיירים העובדות מעטות. לעומת המחסור המשוע בידים עובדות בקי-בוצים ובקבוצות, עמד המחסור המשוע לא-פחית בעבודה במעבדות שפוזרו ביניהם. לפי דרישת הממשלה, שהיתה מעוניינת בגיי-דול ההספקה, החלו קיבוצים רבים קושרים את המועיל (למדינה) עם הסוב (לצבאם), העסיקו פועלים חסירים.

מה ההבדל? "אולם בעיני רבים מ"חתיקי ההתישבות העובדת היתה העבודה השכירה כאולקוס בגוף החברה הקיבוצית. מה ההבדל בין קפיטליסט אחד המנצל אלף עובדים, שאלו את עצמם, לבין אלף קאפי-

מי ישוב את הראש. היתה זאת נקודת המוקד של הצעה למדיניות-בטחון חדשה, שבי. ג. עצמו קרא לה "חזרה לימי החלוציות". פרט שני: למסור תפקידו בטי-חון במשקיהספר לארגון חברי ההגנה דבר שבי. ג. עצמו התנגד לו עד כה בחריפות רבה, מתוך חשש שארגונים פרטיים יתחרו בצה"ל, ייצרו "בעיה פלמ"חית" חדשה.

מה גרם לשינוי? הסביר ב. ג. : אלה תוצאות המחקר שערך בימי חופשתו. אולם איש מפא"י אחר מן הצמרת החלונן: "ב. ג. פורש. הוא לא יצטרך להתעסק עם אנשי ההגנה והפלמ"ח? מה איכפת לו שנשי-בור לנו את הראש אתם?"

יחסי חוץ

בלי ויסטות

עד ראש השנה רבו הניחושים: מרדכי אורן יוכרו כחף מפשע, יזכה לחנינה בגלל התערבות אשתו, יגיע ללוד כאות לשינוי יחסי רוסיה-ישראל.

החגים חלפו. אתם הניחושים: מרדכי אורן נשאר שקוע באפולולית הדוממת של סנקראץ. אך לא לזמן רב: משרד החוץ היצני הודיע, בתחילת השבוע, כי הצדק במדינתו אינו טועה. אורן ושמעון אורנשטיין נמצאו אש-מים בפעולות נגד בטחון הרפובליקה העמ-מית. פסק הדין: 15 שנה לאורן, מאסר ער-לב לאורנשטיין.

בשביל ישראל, היתה זו הנדעה כי ביח-סים הדיפלומטיים המתחדשים עם הגוש ה-מזרחי, תתפוס ישראל-לא יותר מן המקום

צחוק בצד...

האנייה שטבעה בחובות

סבלו גם התנאים הסניטריים: מתקן חימום המים התקלקל והמקלחות לא פעלו. המלחים נאלצו להתרחץ בתחתית האנייה, מקום בו נקחים מי ים.

החולה נשלח „הביטה“

סבלותם של העובדים הורים פקעה. הם החליטו, באספתם, להטיל בעזרת עורך־דין איטלקי עיקול על האנייה, לתבוע את המגיע להם. רבי־החובל הציע לאנשי הצוות הישראלי להשתתף בפעולה המשפטית, אך הם העדיפו לחכות בכל זאת לשיפור המצב, פנו, בינתיים, בבקשת עזרה לצירות הישראלית, קיבל חמש חבילות של סיגריות ו־16 דולר לאיש.

כעבור חודש של עמידה באיטליה חלו באנייה שני אנשי הצוות: את האחד תקף רבמיוסום קשה ואילו השני נחשד בדלקת המעי העיוור. רופא איטלקי, שבדק את השניים, נתן הוראה לשלוח אותם מיד הביטה. אך סוכן החברה, אריו פנו, טען שכל עוד לא קיבל כספים מן החברה, אין הוא מוכן להוסיף הוצאות על הסעת החולים.

כעבור זמן קצר ערכה איריין ברוזה, כוכבת הסרט בת אבי שנחמנתה נציגת הצירות הישראלית, ביקור באנייה, הבטיחה שהצירות תסייע בכל שתוכל בפתרון בעיותיו של הצוות. אך, למרות רצונה הטוב, לא נשאו ההבטחות כל פרי. לצירות לא היתה אפשרות להגיש לאנייה עזרה ממשית.

חולה נוסף שהוכנס לבית־חולים, היה זקוק לגיטוח. נשלח כעבור ימים אחדים „הביטה“ לאנייה: הרופאים סרבו לעבור חינוג. כמוהם נהג גם הסוכן, שחלל לספק לאנייה כיוון טרי. אנשי הצוות התקיימו על מנת הברזל של האנייה, מלאי השימורים הנשמר לשעת־חירום. לחם וסוכר, שאול לחלוטין, השיגו עלידי מכירת בקבוקי מיץ לימון. מכירות „פרסיות“ של בקבוקי מיץ, שמכות, בגדים, נחושת או עופרת, סיפקו את המנה ההכרחית של סיגריות.

המקום בלתי־ידוע

הימאים היו אובדי עצות. הם הבריקו מברקי אזהרה לחברה, ששקעה בשתיקה מוזה, למשרד התחבורה, לאיגוד הימאים.

כעבור שבוע הופיע בטרנטו נציג איגוד הימאים, הביא אתו סכום שהספיק לשבוע ימים של מזון טרי. הוא הציע: כי שמוכן לנסוע ארצה, מבלי שהאיגוד יתחייב ששכרו יישולם לו, יוסע בארצה, ייכנס ברשימת הזכאים לקבלת עבודה בתור ראשון. בארץ ישתדלו להשיג הלוואה קטנה עבור החוזרים, כדי להקל עליהם את השהייה. עורך־הדין של הצירות יכניס לבנק איטלקי, על שם כל אחד מהחוזרים, את המגיע לה, מיד עם תום הפעולה המשפטית.

7 אנשי הצוות נענו מייד להצעה הקוסמת, הפליגו על ארצה לחיפה. השאר, שרצו להצטרף גם הם, לא יכלו לנסוע עדיין, מחוסר פגדים. אותם מכרו כמעט עד זוג המכנסים האחרון כדי להתקיים איכשהו באיטליה.

הימאים החוזרים ביקשו להתקשר עם החברה, לברר את עתידם, נתקלו בקושי בלתי רגיל: החברה נעלמה. במשרדה הקודם, ברחוב מקוה ישראל בתל־אביב, שכן איש המעלות בכתיפיגת ענה: „הם יצאו מכאן מזמן, לא השאירו שום כתובת.“

לפי כל הסימנים, עתיד הצי הישראלי להצטמק באנייה אחת ובחברה אחת. ב־17 תהיה האנייה הישראלית הראשונה שתימכר עלידי ממשלה זרה במכירה פומבית.

* מלבד שני העיקולים של הצוות, מוטל על האנייה גם עיקולה של חברת־תיקונים בגנואה שהחברה חייבת לה. מאז מטעה הקודם של האנייה, 20 אגף דולאר.

הסכומים הדרושים. רבי־החובל החליט לחלק לכל עובדי האנייה, בלי הבדל דרגה, 5000 לירות (20 ל"י, לפי השער החופשי) לאיש, הבטיח תוספת כשיבואו מן החברה סכומים נוספים.

כעבור שבוע הגיע סכום נוסף מן החברה, חולק בין 24 אנשי הצוות הישראליים ו־5 אנשי הצוות הזרים. היה זה

אנשי הצוות א/ק „בן נון“ בטרנטו
חובות + עיקול — אניה

הכסום האחרון שהגיע מן החברה.

הנסיעה הבלתי גמורה

הבדיקות בטרנטו הוכיחו שמצב האנייה הוא כבי רע היא הועברה לנמל־תיקונים צבאי למחצה, היתה צריכה לעמוד בו משך 40 יום להשלמת התיקונים ההכרחיים ביותר.

רוח הצוות נפלה. 5 ישראלים וזו אחד מאנשי הצוות, לא האמינו שהאנייה תהיה מסוגלת אי פעם להגיע למטרות, בלטימור בארצות־הברית. הם התפטרו, קבלו את המגיע להם במטבע זר, פנו לצירות הישראלית בירומא, ביקשו את החזרתם לארץ כעובדים על אניות. כאשר נתברר שאין הצירות יכולה לבצע זאת, פרץ סיכסוך חריף, בו נתבקשה המשטרה האיטלקית להתערב. לבסוף חזרו החמישה לארץ כניסעים, התחייבו לשלם את דמי נסיעתם.

שאר האנשים, שנשארו באנייה, נכנסו לתקופה קשה יותר ויותר. מלאי הסיגריות שבאנייה אול, ולא היה כסף לקנות מלאי חדש. מחסן האנייה חדל לחלק את המנה החדושת, הביא את המלחים, חסרי הפרוטה, למצב נואש.

צוות המלחים של א/ק ארצה הביט בקנאה ב־7 מחבריו למקצוע שהשתדעו בכיסאות הנוח שעל הסיפון, בסלים מכל עבודה. „איוה מול יש להם“, רטנו העובדים המיוזעים. אולם לשבעת אנשי צוות א/ק ב־17, שלרובם היתה זו פעם ראשונה להפליג כנוסעים, היתה דעה רעה הרבה יותר על מזלם. כי שבוע לפני מסעם יצא מן הארץ לטרנטו כאיטליה נציג איגוד הימאים על מנת לעקל את האנייה בה עבדו, במטרה לשלם להם ולשאר עובדי האנייה את שכרם.

אין בירה. אין הספקה קטנה

המזל הרע רדף אחרי האנייה עוד מרגע צאתה מנמל הבית. חיפה, אחרי חודש ימים של תיקונים, כשהגיעה לנמל איסקונדורו בתורכיה, מקום בו היה עליה להעמיס עפרות ברזל שנועדו לארצות־הברית, כבר נחגלו בה קיל־קולים רציניים, שהצריכו שהיית־תיקונים ממושכת. לא טוב יותר היה המצב באשר לצידה של האנייה. מיד עם צאתה נתברר שאין באנייה כמעט כל מלאי של בירה, המגיעה למלחים לפי תנאי החוזה. באין בירה, הוציא רבי־החובל, נורבגי בעל ניירות אמריקאים, צו המכריז על האנייה כעל „אנייה יבשה“, חסרת משקאות.

מצב דומה היה קיים גם בהספקת סכיני גילוח, משחת נעליים, משחת שיניים וממתקים. הדברים הללו ודומיהם, הניתנים למלחים בכל אנייה בוילהוול, נמצאו בכמויות קטנות ביותר במחסנה של ב־17 נמכרו למלחים במחירים שעלו לעתים על מחירי החוף.

„אנייה ללא ליטה“

לא פחות מהמחסור בהספקה חומרית, העיק על הצוות אי־מילוי תנאי החוזה להספקה רוחנית: העתונים, אותם חייבת החברה לספק בכל נמל, לא הגיעו. משך כל תקופת הנסיעה והשהייה בנמלים זרים היתה הצוות מנותק כמעט לחלוטין מחיי המולדת, קיים את הקשר אתה רק באמצעות הדואר ופיתונות שנשלחה לפעמים עלידי ידידים ישראלים. הרגשת הניתוק גברה עוד, משום שלרשות הצוות לא הועמד הדרוי שהובטח עלידי החברה. את המצב תיקן, במקצת, רבי־החובל. שמסר לצוות, מתוך הבנה למצב, את מקלטו הפריטי.

כתב אחד מאנשי הצוות למערכת העולם הזה: „לאחר 23 יום הפלגנו מתורכיה. בלב ים התגלה מצבה האומלל של האנייה: אם ביום הראשון עוד הלכה, איכשהו, במהירות של 7–6 קשר, הרי כיום היום השני החלה לאבד לעתים קרובות את השליטה על עצמה, להתקדם בשאר הזמן במהירות של 3–2 קשר. לאחר כל 24 שעות של נסיעה, היו מועלים על התורן למשך 48 שעות הסימנים הימאים המוסכמים ל„אנייה ללא שליטה“. האניות שחלפו על פנינו גרדו לנו את הירכתיים, בתקווה לטרף (לפי החוק הימי, אנייה אשר גוררת אנייה המבקשת עזרה, מקבלת את מחצית ערכה, אך הן התאכזבו, כשטרבנו לקבל את עזרתן. עדיין האמנו שנגיע לנמל כלשהו בכוחות עצמנו.“

הכסף, שורש כל רע

ואכן, אחרי 12 יום הגיעה האנייה לטרנטו, נמל דרום איטלקי (אפילו ישראלה עשתה את הדרך הזאת בפחות זמן ומאמץ). לפי התקנות, הגיע לנו בהגיענו לנמל זר שלוש המשכורות במטבע זר, אך בקופת האנייה לא נמצאו

* למחצה השני מאז נקנתה בארצות־הברית עלידי החברה הישראלית קו שופטי ישראל.
** שני כדורי חבלים בקוטר 30 סנטימטר על האנטנה ביום, שני פנסים אדומים בלילה.

וכסוף השער, וישראלית הועדת הכלכלה של הכנסת: „מי הם אלה הדורשים מאתנו קרבות... הלא הם דיירי החוליות המפרי אריות... היוצאים מפעם לפעם למיטב מלונות אירופה, לנוח מטרדות הצנע...“

הודיע בסוף השבוע, אחד ממנהיגי מפא"י בהסתדרות העובדים: זהו עניין חמור... אנו נדון בקרוב בשינוי מוחלט של מדיניות מפא"י בהסתדרות... ייתכן שלפחות כלפי חוץ נצטרך להתגרש ולנהל מדיניות מפא"יית כפולה — אחת בממשלה, למעשה, ואחרת בהסתדרות, להלכה...“

תולדות

מתוך המחברת המשווית

אותו אולם מרוח של ארמון הנשיא כרר חובות, ששימש בימי מלחמות העולם וה' עצמאות כמקלט מפני התקפות מן האוויר, מאכסן כיום עשרות ארגוני עץ ושבועה ארונות פלדה ירוק־סגורים, בהם מרוכזים רוב המס' מכים, המכתבים, התוכירים והפתקים שחיים וייצמן כתב ב־78 שנות חייו, בשש הלשונות (עברית, אידיש, רוסית, גרמנית, אנגלית, צרפתית) בהן שלט.

ניירותיו של הנשיא הראשון מקיפים כל:

(המשך בעמוד 10)

העומדים יום־יום בלחץ הפועלים, היתה גולת הכותרת למרידה השקטה המתרחשת עתה במפא"י ואשר עלולה לגרום בעתיד הקרוב לחיכוך מר בין אנשי מפא"י בהסתדרות העובדים לנציגיה בכנסת ובממשלה.

הרקע לחיכוך: התוכנית המשותפת של מפא"י והצ"ח להקפיא את תוספת־היוקר, דבר אשר הפועלים, מנקודת מבטם הצרה, אינם יכולים להסכים לו, וגם מרבית אנשי מפא"י באיגודים המקצועיים מתנגדים לו.

אך לאנשי מפא"י בממשלה, וביחוד לשרים הכלכליים, נראה צעד זה כהכרחי כדי לבלום בצורה כלשהי את מרוץ עליית המחירים. המאבק נפתח. הכינוס היה רק אות להתחלתו. נסתיים בעזיבתם של נציגים רבים את האולם בשעת נאומו של אהרן בקר, מנהל מחלקת האיגוד המקצועי, לאות מחאה על אי־התחשבות בדרשותיהם ועל שנקראו עלידי אחד הנאמנים המובהקים של מפא"י „בורגנים בדמות פועלים.“

מפ"ם, הממששת היטב את דופק העניינים אצל הפועל, תפסה מיד להיכן נושבת הרוח, כינסה בסוף השבוע את נציגיה באיגודים המקצועיים ובבתי החרושת. הכריז ח"כ מרדכי בנטוב, איש משפרי־העמק הממושקף

רבים מתנגדים לה באמתלות שונות, תחזור השאלה בממדים גדולים יותר: „במה טר בים חמישים אלף קפיטליסטים המנצלים חמישים אלף פועלים?“

משטרה

זה הסור של מיי

הסור של מיי

עבודה

אחת פה, אחת שם

„יבואו לבתי החרושת ותראו מה אוכלים הפועלים!“ התריע השבוע יצחק סגל, איש מפא"י, מזכיר פועלי המתכת בתיא, מול העסקנים בכינוס מוכרי האגודים המקצרי עיים שקיימה מפא"י בסוף השבוע.

האספה, בה השמיעו את קולם אנשי מפא"י

טליסטים המנצלים אלף עובדים? מדוע מכוער הניצול הקולקטיבי פחות מן הניצול הפרטי?“

אפילו כמה מקבוצות מפא"י עצמה הסיפו את המסקנה, סרבו להעביר פועלים. בלטה ביניהן קבוצת גבע, שאחד מבניה, סגן שר החקלאות יוסף אפרתי, נמנה עם המטיפים העיקריים לעבודה שכירה. באסיפה כללית התאונן אפרתי: „אך אוכל להסיף לאחרים לשכור פועלים, אם לא עושים זאת במשק שלי?“

הדבר לא הועיל: גבע סרבה להעסיק שכירים. אולם שבנה הקרוב, קיבוץ תל־יוסף, גם הוא מבצר מפא"י, הלך בדרך הפוכה, נעשה כולו תלוי בעבודה שכירה, עשתה את רוב המלאכה השחורה.

השבוע התכנסו נציגי 25 אלף בני איחוד צוות והקיבוצים המפא"יי 72 משקיו הארצית, להחליט כיצד לטפל באוכלוס.

יון, המוצע מזה שנים: להקים מוסד יתומ שיקח על עצמו את האומות. המשקים מסוגלים לעבוד בעבודה כמבונה ומזומנים מן הקיבוץ יים שישכיר בעצמו. הרווח התנועה, לא הקיבוץ הבודד.

שש תוכנית זו, שמשקים

כך גראה המחזה, ערב לפני שהדלתות נפתחו לקהל: ארם במרכז הן מנהל התיאטרון (ימין) והבמאי זנון ורדן (שמאל) שהם עושים את המקסימם, אין הוא מניח להם לעזוב את הבס

מלכת

גם ראש הממשלה משתתף בהצגה. יחד עם עוד ששה שרים. "הם רוקדים אצלי כמו בן בות", אמר משה ואלין מנהל התיאטרון.

שיפשוף אחרון בי. גי: הבובה

מסמר ההצגה החדשה הוא מקס פרלמן, שהוזמן במיוחד מבואנוס איירס. יצירתו הגדולה ביותר: חסיד זקן המשתכר תוך כדי שירה. וכשהוא גומר נדמה שעוד מעט יפול על ברכי הקהל באולם.

אפו של סביץ גלדרייך אמנם גדול — אך לא עד כדי כך. הקצה המעוקם הוא תוספת של שצוה. גורדייך, רוה. גבוה מאד, התחיל לשחק לפני 22 שנה בתיאטרון בפולין.

השיכור האף הגדול

"זהירות הדרך בתיקון" זהו המחזה שהחזיר את ליילה'לו למסלולו ה' קודם. לאחר שנתיים הוא שוב מציג שירים. ריקודים. מערכונים וסתם פר' פראות על במתו הישנה בתל-אביב

"יא אללה!"

התפעלותו של שלמה חרמון היא רק אחת ממאות ההבעות של שחקן מקצועי. לפי מקצועי הוא זמר בריטון, הופיע כבר ב"אופרה העממית", ב"אוהל", ב"תיאטרון מוסיקלי", ב"ליילה'לו" הוא בעיקר קצין של הלגיון בועדת שביתה הנשק הישראלית-עבר ירדנית, וגם רו' פא וטרינרי שופט בתחרות מלכת היופי.

יה שחקנים חוזרים בפעם ה-101 על תפקידם. שתי הדמויות האפלות המלחמים כל תנועה וצליל של השחקנים. כל עוד לא שוכנע ורדן ת. החזרה הכללית האחרונה ארכה עד שעה ארבע לפנות בוקר.

ייתכן שמלכת היופי הנבחרת במערכון אינה יכולה להתחרות על תואר מלכת היופי של העולם אולם, יש לה מעלה אחת: אינה משעממת.

היופי

האמריקאית

כל הופעתה של אן קרולי מזכירה את סרטי הבמה האמריקאיים. אן, שהיא רקדנית בלט, ילידת ניו-יורק, מופיעה על פי הזמנה מיוחדת של התיאטרון.

רות מיימון היא זמרת לוהטת או שובבה, לפי הצורך, והוראות הבמאי.

יש רותי

הבחורים בשכונה מיללים בלילות, זכריה הזקן נפגע בתיגרה. הכל מפני ש"יש לנו מזל!" שירה החדש של חנה אהרונ

יש מזל

הקבוצה
ליועיד
הפת
ייצוג
אותן אין
עצמית, יעסי
צים עם פועל
ישאר בכיסה ש
אולם גם אם ת

אהובת כטהובן: "הרחוקה" ו"בת האלמוות" אהבת-נצח ל"ד חודשים

בנים הפוזרים בששים ישובים, מדן ועד רביבים. לאחרונה אף הוקם סניף בחיפה, בעל תקנון מחמיר: כל חבר בסניף חייב להיות בעל טלסקופ. התוצאה: לתשעת חצי רי הסניף החיפאי תשעה טלסקופים. **גג נייד, קירות כחולים.** המרכז הירושלמי לא החמיר כסניף החיפאי, אך בכל זאת לא רצה "להסתפק לאורך ימים בטלסקופ המיושן שהיה ברשותו ושעוצמת הג' דלתו היתה כ-250 פעם. בין מחקר בצמחי רפואה לסדרת הרצאות לאסטרונומים-חובבים גילה ד"ר זיזיק את הטלסקופ בחיפה, החדש להקים סניבו את מצפה הכוכבים הירושלמי בארץ. עוצמת ההגדלה של הטלסקופ החדש: פי 400. הירח הרחוק, בממוצע, כ-400 אלף קילומטר, נראה דרכו כאילו הוא רחוק 1000 קילומטר בלבד ומציג בבהירות הרים וגאיות שעל הירח בגובה וברוחב של חצי קילומטר ויותר.

המצפה, שהוקם על ידי האוניברסיטה בין חממות לצרפי מעבדות הבוטניקה שלה על רמה סלעית הצופה לעבר שכונות דרום ירושלים, אינו מקורה, כרוב המצפים, כי כפה מסתובבת, דרכה מציץ הטלסקופ, כי אם בגג-נייד שהזווית מאפשרת גם תצפית בעזרת הטלסקופ וגם הסברה שלא בעיני-מוינית. תנאי תצפית טובים נוספים הובטחו על ידי מיקום המצפה: באין בנינים מס' תורים בסביבה, אין חזרות אורות מפריעה מבחלים שכנים.

המצפה, בעל הקירות הכחולים, הבולעים מכסימם של אור שהיה יכול להפריע לתצפית, מוקדש למחקר, המבוצע על ידי חובבים באין מחלקה לאסטרונומיה באוניברסיטה, ולהזדקק לציבור, בקבוצות של 15 איש, בכל ערב בלתי מעוגן, כשם שחכמי החצר הדרכו עוד לפני 2200 שנה את תלמי הראשון במצפה הכוכבים הראשון בעולם, במצרים השכונה.

דת

אהבה אסורה בהחלט

כשראה חיים הוכמן מכונת משא נושנה נעצרת לפני דירתה של רונייה שווארץ (33), לא מצא הדבר חן בעיניו. הוא ידע, אומנם, שרונייה עומדת לעבור עם שלוש בנותיה הקטנות לקיבוץ גבעתי-השלושה, מקום בו יקבלנה, לדבריה, עבודה כאחות רחמניה. אך במכונת הנושנה המטסרת ישב נהג שלא רמה לחבר קיבוץ. גם השעה היתה בלתי-רגילה בהחלט: 9 בערב, במוצאי שבת. את רונייה הכיר הוכמן לפני שנתיים שעה שעברה עם בעלה, אדם, מרמלה לבני-ברק, החלה לקנות את צרכיה בחנות המכולת שלו. בחנות המכולת, מרכז הרכילות של הרחוב, היה ידוע שחי' הוגו אינם חלקים ביותר. אם כי היתה להם הכנסה של 2000 ל"ל לשנה, ירושה ממשפחתה של רונייה, היו לפעמים מצטברים חובות בפנקסו המעור של הוכמן. הבעל לא רצה לבלות את החיים, שניתנו לאדם רק פעם אחת, בעבודה משע' מסת, גמר אומר להעביר את ימיו בעיסוקים מסרידים פחות.

באופניו, זהות המאהב. לפני חודש שנים החליטה רונייה לשים קץ לניחוג האומלל, התגרשה ברבנות בפתח-תקווה, כדת וכחוק, מבעלה העצלן. אך לגבי הבעל, לא היה בכך כדי לצנן את האהבה. הוא הופיע יום יום בבית, טען שהסיבה האמיתית לגירושין היא העובדה, שלא-שורלשעבר יש מאהב, ערבי נוצרי, אותו הכירה ברמלה.

הוכמן, שדאג ללקוחות-ידידות, נעתר לבקשת הבעל, נסע אותו באופנוע לברר את זהותו של המאהב. איליאס פשרה (25), אותו

היפוי הנשי, חלק גדול מ-57 שנות חייו היה שקוע באהבת-נצח — אך מעולם לא נמשכו יחסיו עם אשה אחת יותר מ"ד חודש. רוב האהבות הללו היו גלויות וידועות, אך אחרות מהן, שנשארו תעלומה, גרו את דמיון החוקרים הרבים שעסקו משך 126 שנים, מאז מותו של הקומפוזיטור הגדול, בחקר מקורות השראתו. השבוע הודיע לעולם חוקר ירושלמי, ד"ר זיגמונד קצנלסון, שפירסם בשווייץ ספר בשם "אהבה רחוקה ובת-האלמוות". כי גילה את האהובה האמיתית, שבטהובן כינה אותה במכתביו בשם "בת-האלמוות", הצליח בזאת במקום שנכשלו כל חוקריו הקודמים של בטהובן. "בת-האלמוות" היתה יופינה דייס-שטקלברג, אחותה של הרונית ברונס-וויק, אשר רגילים היו לראות בה את אחותו בתו העיקרית. ממנה נולדה לקומפוזיטור, בהיותו בן 42, בת בשם מינונה.

"האהובה הרחוקה" היתה אחת לגמרי: יהודיה בשם רחל לוי-ירגהאן, שהיתה אהבתו האחרונה הגדולה של הנאון החרש והחולה, שמת מדלקת-ריאות שעה שעסק בחיבור הסימפוניה העשירית שלו.

מוסדות

ראש בכוכבים

נעילת כיבוש השממה הזכירה לאנשי ירושלים מוסד שנפתח ערב הכיבוש, נשכת בג' ללו כמעט לחלוטין ושהביקור בו יותר זול, לעיתים קרובות יותר מעניין ויותר קרוב — אם כי מוצגיו העיקריים רחוקים הרבה יותר מכל מוצג שהתבלט בבנייני האומה. המוצגים הם כשני מיליון כוכבים, אותם יכולים תושבי ירושלים לראות ב"עזרת טלסקופ שהותקן במצפה הכוכבים הירושלמי בארץ. בהשוואה ל-5000 הכוכבים שיכלו לראות עוד כה בעין בלתי מוויינת (ואם היתה עינם לקוייה, רק כ-2000) אין המספר האסטרונומי מבוטל כלל, אם כי בגודל המצפים שבעולם, בפאלומר שבקליפורניה, אפשר לראות כמה מיליארדים של כוכבים.

עוד פחות מבוטלת היא עצם עובדת הקמת מצפה הכוכבים הירושלמי, הצעיר בי 300 המצפים בעולם ואחד מארבעה המצפים במרחב. הוא הוקם על ידי אגודת האסטרונומים החובבים, שנסמיתה באוניברסיטה, במשרד החינוך ובמקרה הטוב, גילוי קברי של טלסקופ ציים גרמני משוברה ב"ביתו של חיפאי שאביו שימש סוכן לפירימות אופטיות ורכישתו בעשירות ערכו (כ' אלף לירות סטרלינג) אינו אלא אחד המקרים הטובים שאפשרו את הקמת המצפה בקצה שכונת רחביה הירושלמית.

מדן ועד רביבים. מקרה טוב אחר, שהניח את היסוד לאגודת האסטרונומים, היתה פגישתם בליל שמירה ב-1936 של מרצה באוניברסיטה ורופא. בעמדתם על גבי גג ירושלמי גילו השניים, המרצה לבוטניקה ד"ר חיים זיזיק והרופא ד"ר יעקב אדגר היילברנר, כי לשיניהם חובבות אחת: אס' טרונימה. משך 15 השנים הבאות ריכזו סביבם עשרות חובבים שהקדישו הרבה ערבים פנויים לצפייה בכוכבים, להראות ול"חיות" אסטרונומיה.

בפברואר 1951, כשמספרם כבר עלה על 200, החליטו החובבים כי הגיעה השעה להקים מסגרת ארגונית. הם יסדו את אגודת האסטרונומים החובבים, שמרכזה ב"ירושלים והמקימת קשרים עם עשרות חו-

מהומה, הגיש פספורט חתום בחוק, נכנס למסוס נתיבי האויר הקפריסאים. יחד עם רב ושלשה שוחטים היה בדרכו למקום עברו ותו החדש באריתריאה.

רץ ביוחד. משך למעלה משנה חיפש בן-יאר עבודה, אך לשווא. איש לא רצה להעסיק אותו, אף שזוכה במשפט. לבסוף שמעו חבריו כי חברת אינקודה המביאה בשר מחפש מחפשת גבר נמרץ, שיהיה אחראי להעברת הבקר מחפש לאריתריאה. החברים פנו ליעקב מרדור, מפקד אצ"ל לשעבר המנהל את החברה, הסתייעו בעזרתו של האלוף משה דיין, ששלח רץ מיוחד מהמטכ"ל כדי להמליץ על מיקודו לשעבר. יום לפני הטיסה שלחה החברה מונית לקחת אותו מביתו. הנהג לא מצא את המ' קום, נכנס לחנות המשטרה של תל-מונה, שאל לכתובתו של הצעיר. אף שוטר אחד לא ידע מי זה שאלתיאל בן-יאר, מאחר שלא קיים הסכם הדדי להסגרת פושעים בין חבש* ובין ישראל, אין סיכוי רב שהציפור שצפה בגלוי מן הארץ תוחז אליה מאנס.

מעומים

יוא רצה לרכו

אם צה"ל מביא אדם העירה, מפנה אותו למשרד הרישום ומוציא לו תעודת זהות — האם אדם זה נחשב לאזרח במדינה? שאלה זו מעניינת עתה בית הדין הגבוה לצדק. אולם יותר מן השופטים היא מעניינת את האיש שעליו מדובר: סאלים מחמוד קאסם, 35, מזכיר קונגרס הפועלים (הקומוניסטי) בנצרת.

כאשר ניגשו לקאסם, בנובמבר 1948, שלושה חיילים מצריים שעה שעמד לעלות לאור טובוס שיסע אותו מחאן יוניס לעזה, הבין כי הגיע הקץ למשחק המחבואים שלו. הוא הושם בניהול תעמולה תבוסנית וגד הצבא המצרי באיזור הכיבוש של ארץ-ישראל ונגד מאמץ המלחמה. נידון למעצר במחנה מיוחד באבו-עגילה, במבואות מדבר סיני.

שם נשאר העסקן הקומוניסטי עד כיבוש המקום בידי יחידה של הפלמ"ח.

מזכיר במעצר. אולם כאשר יצא מאבו-עגילה היה עדיין רחוק מלהיות חפשי. הוא הוכנס למחנה שבויים של צה"ל, נשאר בשבי עד יוני 1949. אז העלו אותו, יחד עם עוד 12 מחביריו, על מכונית משא, הורידו אותו בנצרת.

שם מצא כי נבחר, בזמן העדרו, לאותו תפקיד שמילא ביפו לפני הכיבוש: מזכיר הקונגרס. התפקיד זיכה את קאסם ביחס המקובל לגבי קומוניסטים שהם גם ערבים. שלוש פעמים ביקש היתר יציאה לחוץ לארץ, להשתתף במאורעות בינלאומיים. שלוש פעמים סירב משרד הפנים להיענות לבקשה. בטענה כי אין הוא אזרח חכו. באופן בלתי רשמי הודיע לו כי מוכנים לתת לו היתר יציאה — בתנאי שלא ינסה לחזור לארץ. הוא סירב.

עתה יחליט בית-הדין באיזו מידה זכאי פיעל ערבי, שנולד במגידל, גדל ביפו, נעצר באבו-עגילה והועבר לנצרת, לדרוש דרכון של מדינת ישראל.

מחקר

האהובה נתגלתה

לידבוג ו"בטהובן היה מעריך גדול של "אריתריאה היא כיום חלק עצמאי של הממ' לכה החבשית.

רונייה שווארץ ובנותיה טובה, בר טה ואנה אהבת-נפש ב"ד תתות

(המשך מעמוד 7)

מכתביו האנגליים לנכדו החי, דוד*, פת' קים מקומטים מימי הקונגרסים, עליהם חישוב את חשבונות הכספים שהיו צריכים לזרוע להסתדרות הציונית מכל קצות הפזורה, הצעה למזון מרכז לחילות הבריטיים במזרח הר' חוק וברכה למסדר צה"ל בתל-אביב. ביום העצמאות 1952, שהוא המסמך האחרון עליו חתם חיים וייצמן כמו ידיו.

לשניים: רשומות שונות. השבוע, במלואת שנה לפטירתו של חיים וייצמן, התנהלה עבודת איסוף וכינוס ניירותיו בקצב מזורז, מתוך כוונה להוציא לאור את הכרך הראשון של ניירותו ושיא ישראלי ראשון לפחות עד יום השנה השני לפטירתו. כיסוד לעבודה משמשים תיקיו הערוכים היטב של וייצמן, שרובם הועברו במי ה' בליץ על לונדון לקנדה, ממנה הועברו לר' חובות ב-1946, שנת עלייתו הסופית של וייצמן ארצה.

וייצמן הזוהר, שנהג לכתוב עד שנת 1935, בה החל חש בעיניו, את רוב מכתביו בכתב ידו הברור והיפה במחברת משוירת נושאת קים העתקה, לא השאיר, בכל זאת, העת' ניג' מכל מכתביו היוצאים. לתיוקן לקיו' זה פנתה ועדת העורכים לאישים שהניחה שהיו בין מקבלי מכתביו וייצמן, ביקשה מהם לשלוח, כבמקרה משפחת רוזנבלט, לפחות העתקה צילום של המכתב.

ליתר שלמות, הוחלט לצרף לארכיון גם הקלטות נאומים, פסיקול (כשל השבעת הנושא בכנסת) ויומני קולנוע. חומר האר' כיון, שיצולם במיקרופילם, ושועדת העור' כיס תפרסמו תוך התחשבות בסודיות המ' דגים המעטים שפרסומם עדיין עלול להביא נזק, אינו מצטיין רק בייחודו ההיסטורי, אלא גם בייחודו הלשוני. לאישים שונים ייחד וייצמן לשינון שונות. לאמו כתב תמיד אידיש, לתיאודור הרצל (בעיקר בקשר להקמת אוניברסיטה יהודית) — גרמנית ולמנחם אוסישקין, בעברית.

סדרת מכתבים אחת, שנכתבה משך 51 שנה, ברובה רוסית, עד כמעט יומו האחרון של חיים וייצמן, כאשר איבד את כוח הראייה בעינו הימנית וניזון רק בוריקות, איננה כלולה בניירות ושיא אלה, עתידה להתפרסם עלייני מקבצת המכתבים, העוסקת בהקמת לופוס: זוהר וייצמן, אלמנת ושיא ישראל הראשון.

חקירות

הציפול עפה

משך כמה שעות קדחתניות חיפשה כל משטרת ישראל אחרי בחור שחוקריה התאו מאוד לשוחח עמו. בשעות הבוקר המוקדמות גילתה מחסן נשק קטן בגן-שלמה. היא חשדה שמחסן זה שייך לשאלתיאל בן-יאר, הצעיר המשושם והגברת, בן משפחת גרים רוסיים, שהושאם בשעתו יחד עם עמוס קינן, (העולם הזה 768) בהטלת הפצצה בבית דוד צבי פנקס. אביו, מנהל בית חולים לחולי-רוח, נאסר יחד עם שני חשודים אחרים.

בה בשעה שהמשטרה עמדה על ראשה, יצא צעיר משופם וגברתו, לבוש מכנסים חומים וזקט אמריקאי, ממונית ב"דה-הי' עופה בלוד. שאלתיאל בן-יאר, שישן בליה' בבית חבר בתל-אביב ולא ידע כלל על כל

* בן איש העסקים הלונדוני בנימין וייצמן, בנו הצעיר של וייצמן, מיכאל, נפל בקרב על בריטניה, כטייס הרא"פ.

בלויי הסחבות שכיסו את מורנה הדל, הח' זיקה בידו הרוטטת מכתב בו נאמר: "הגנו מאשרים בתורה קבלת מכתבכם בענין יור". רק המילה האחרונה, "יור", היתה כתובה במכונה בטופס מודפס. על שטח לבן שלמטה השתרעה חתימה מסולסלת של פקיד ממשרד ראש-הממשלה.

היתה זו התשובה שקיבלה חנה חבאני על פנייתה לראש הממשלה בבקשת עזרה למצבה האומלל, בו היא נתונה מבלי כל יכולת להסתדר.

חנה חבאני הגיעה ארצה מעדן לפני חמש שנים, עם בעלה, משה (55), ובנותיה מרים (22) ורחל (20) היפהפיה. אמרה חנה: "לעלות לישראל, היה זה ממש כמו חלום. על כנפי נשרים, ככתוב בספר חסידים. איפה הן הכנפים שיחזירו אותנו עכשיו? אינני יכולה עוד לחיות ככה."

בצפייה למבקר. החלום הגיע אל סופו כבר מזמן, עוד בחורף הראשון. "מי הגשמים חזרו מבעד לגג. כולנו נרטבנו. היינו גאלי צים לחפש מחסה בפינה יבשה אחת. אז חליתי בקצרה, כולנו חלינו בחורף ההוא. ביחוד הבנות, ועכשיו מגיע שוב החורף ואינני יודעת מה יהיה."

בעוד הבעל, מתרוצץ בלשכות העבודה, משיג לא יותר מ-15 ימי עבודה, 40-50 ל"י בחודש, התרוצצה האם ממשרד למשרד, ביקשה סעד בפתרון בעיית הדיור. מהגדסי העירייה, שבדקו את ביקתת החומר העלוכה, בעלת הקירות הסדוקים והחלון חסר הזגוגיות, מצאו אותה כמסוכנת, המליצו בפני עיריית תל-אביב על העברת המשפחה למקום אחר. יהודה נדיבי, מוכיר העיר כתב מכתב למשפחת חבאני, השתתף בצערה, קבע שאיני יכול לעזור: שום מקום אחר אינו עומד לרשותו.

בשבוע האחרון כתבה חנה חבאני את מכתבה האחרון. הוא נועד למלאך המות, ממנו ביקשה לקחת אותה מעמק הבכא לעולם שכולו טוב. היא מסרה את כתובתה המדויקת, הסבירה שתמצא משך כל שעות היום בבית. בצפייה למבקר הנדיב. אך גם מכתב זה נשאר ללא תשובה. נראה, שאפילו שליחי מרום אינם יכולים למצוא את דרכם בסימטאות העקלקלות, על בתיקן העלובים של כפר סלמה.

הווי

עד הסוף המר

במשמרהנגב החליט החצרן לנסות רעל חדש, הנית צלוחית ממנו לפני עכבר במל

צביק מתה באמבולנס שהוביל אותה לבית חולים בבאר שבע. הסכין נמצא מאוחר יותר, חבוי בצרימת אבנים לא רחוק ממקום הר מריבה.

כשהופיעה המשטרה לחקירה, טענו אנשי המושב: "אתם כבר עשיתם מה שאתם צריכים לעשות. מדדתם, כתבתם רשימות, שאלתם שאלות. עכשיו לכו לשלום. את היתר השאירו לנו — סעידה לא תצא חיה מכפר יכני. תסמכו עלינו. האם לא כתוב בתורה עין תחת עין?" אך למשטרה היו השקפות אחרות על הצדק, הם אסרו את סעידה הוציאו אותה לכפר תחת משמר כבד, מחשש לנקמת ההמון הזועם.

אהבה בלתי רגילה. לשווא ניסה מפ"ק ראשון מנשה שיקמוני לארגן סולחה בין שני הצדדים. משפחת שרדי לא רצתה לשמוע. כעבור שלשה חודשים התקיף אהרון שרדי, בעלה של המנוחה, את אמה של סעידה ודקרה 18 פעם. הוקנה נשאה בחיים, העידה בבית המשפט נגד המתנקש בחייה. אך המשטרה לא ראתה מוצא, העבירה, בשי תוף פעולה עם מוסדות ההתענינות, את כל משפחת מנסור לכפר-סבא.

את בתה הקטנה, רחל, הורשתה סעידה לקחת אתה לתא הכלא ברמלה. עד מהרה נעשתה הקטנה למרכז ההתענינות, האהבה והקנאה של האסירות והסוהרות כאחת. מבלי דעה, נגזר עליה לבלות את ילדותה במקום בלתי-רגיל, לזכות באהבה בלתי-רגילה.

הבדחה, לא גניבה

קבלת פנים נלבבת ציפתה לליאון סמואל, שעה שהגיע במטוס לאי לשדה התעופה בלוד, אחרי שנעדר שנתים מישראל. קצינים גבוהים מהמשטרה הכלכלית הקיפו את המי-טוס, חיכו בקוצר רוח לירידתו.

היתה להם סיבה מספקת: במכתב לאחיו הודיע סמואל, שסייר באירופה ובדרום אמריקה, שהחליט לחזור להתישב בישראל, מאחר שצבר כבר די כסף, כדי לפתוח בית מלאכה למכניקה עדינה, משאת נפשו.

עוד בטרם ננעה רגלו בקרקע המולדת, נשאל סמואל: "כמה?" הוא הוציא בחיך את ארנקו, מנה את תכנו, הצהיר: "75 אלף לירות איטלקיות". הוא רצה לקרוא למונית, אך אנשי המשטרה הציעו באדיבות את שירותם. אחד מהם התנדב אפילו לשאת את הפציו.

נערך חיפוש יסודי ביותר. שום חפץ לא נשאר בלתי בדוק, בלתי מחוטט, בלתי פתוח. לבסוף גילה אחד הקצינים קופסת טאלק מן ריחנית. הוא טילטל אותה, אך הטאלק סירב להישפך החוצה. כשנפתחה הקופסה, נמצאו בתוכה 163 שטרות של 100 דולר. סמואל נאסר, שוחרר אחריכך בערבות של 1000 ל"י.

הבריאות המחויית לבצע בדיקה של שיגרה שתחזק את בריאותו של המוהל הנכבד, מתחת לסכיני עוברים מדי חודש עשרות תינוקות רכים.

שיטה מודרנית. אחר בדיקה רפואית שיגרתית, שנראתה למוהל הנבדק מהירה ל"מדי התלחשו הרופאים שניות מספר, ביקשו את סליחתו של לקוחם מאונס, הורוהו להתפשט לחלוטין. המוהל המבוהל הורגע בי הודעה כי כל שהרופאים רוצים הוא למדוד את חזמו של הנבדק לפי השיטה המודרנית השיטה המודרנית לא היתה אלא השיטה המקובלת במדינות חומם של תינוקות. הרבי, שהושכב עם פניו אל המיטה, נתבקש להזדוין בסבלנות משך עשר דקות, אותן החליטו הרופאים לנצל לבדיקה קצרה של נקיון ואיכות כלי אומנותו של המוהל בחדר השכן.

נאשמת ברצח סעידה מנסור ובתה

עין תחת עין

כאשר עברו כעשר פעמים עשר דקות החליט המוהל כי מדידת חזמו נמשכה, בכל זאת, יתר על המידה, קרא לרופאים, שכפי שאפשר היה לצפות, לא נתנו כל תשובה. במקומם עברו המגירות הריקות מפצי ערך ששוויים עולה לשמה אלפי לירות.

המוהל שנימול עלידי שלושת הנוכלים תוך הכאבה יתירה, ביכר להתעלם מכל ה"פרשה, להמשיך באומנותו תוך החלטה של הקפדה יתירה בבדיקת וחותם וכתבי-שלי-חותם של רופאים-בדוקים באם עוד יופיעו כאלה אצלו. אי-פעם בעתיד.

האשה לגבות את מחיר יירתה. אמצעי-שיכנוע זה הצליח יותר משקוהו. ועם ההמון גבר מרגע לרגע, לרונייה היה צפוי משפט ליג'י. רק בקושי הצליח הווכמן להבריחה במונית, בה פרצה במטר דמעות, הבטיחה לחזור בה, אם רק יסדרוה במקום שאין מכירים אותה.

אך שעה שהתכונן הווכמן, לוחם אצ"ל מסור לשעבר, לחוג את נצחוננו, גבר החשש מכיתון אחר: אליאס החליט שאם ההר לא בא אל מוחמד, יבוא מוחמד אל ההר. ברי צונו להתגייס, לתת על-ידי כך לאהבתו גוש-פנקא מוסרית בהחלט.

משפט

עין תחת עין

נערה צעירה, כבת 20, יושבה על ספסל הנאשמים. על זרועה נחה בתה הקטנה, מירה בבכי. התינוקת, בת 10 החודשים, היתה רעבה. האם הצעירה פתחה את חולית צתה, נתנה לתינוקת את מוונה הטבעי, חלב אם. כשקרא השופט מרדכי קנת בשמה, מסרה את התינוקת לשוטרת שלוחתה אותה. אך זו פרצה בככי. הנערה לקחה את התינוקת על זרועה, עמדה בפני השופט עם בתה על זרועה. היתה זו סעידה מנסור, נאשמת ברצח.

ב'9 באפריל פרץ סכסוך קשה בין משפחות מנסור ושרדי במושב יכני בנגב. יום אחד, שעה שסעידה הלכה הביתה בדרך המאובקת, בלחית שתי בנותיה, שרה (1.5) ורחל (10 חודשים), נתקלה בצביה שרדי, שעמדה ליד ברו המים הסמוך לביתה. צביה היתה מילאת חימה. היא הורתה לבנה הקטן זכריה (7) ללכת ולהכות את שרה. סעידה הגנה על בתה הקטנה. בין שתי הגשים התפתחו חי' לופי קללות, שהפכו עד מהרה לחילופי מכות. צביה לא הסתפקה בשתי ידיה, השתמשה, להגברת היעילות, במקל. את זאת לא יכלה עוד סעידה לשאת. היא רצה הביתה, השי' אירה את הילדות, חזרה עד מהרה כשעיניה רושפות. קבוצה גדולה של צופים הצטופפה סביב השתים, התבוננה בשקט, מבלי להפריע. **"השאירו לנו!"** תאומם צעק משהו: "צביה אל תתקריב — יש לה סכין!" צביה לא שמעה. היא הכתה שוב את סעידה במקל ושתי הנשים נפלו ארצה, תולשות את שמן רעוה, צועקות ומלילות. פתאום הרפתה צביה משערה של סעידה, נשארה על הקרקע חסרת תנועה. כעבור רגעים אחדים קם, הלכה בצעדים כושלים לביתה, שותחת דם.

פשעים

המוהל שנימול

בהיזכרם במסורת יהודית עתיקה, תולדת טקודה אלוהית לאברהם, המסוכמת בארבע מלים בספר בראשית (פרק י"ו, פסוק י'), החליטו שלושה נוכלים תל-אביבים לנקום את נקמתם של כל התינוקות היהודיים הי' כיאבים ביום השמיני וגם לפצות את עצמם על אותו כאב בכנסם לא מכאבי כלל.

בדיקה שגרתית. למחרת קבלת ההח' לטה הג'ל, צלצלו שלושה גברים שקסי לבוש, חובשי משקפי קרן עצות ואוחזי גרתיקי רופאים מכובדי-מראה בבלתו של אחד המנהלים, מוחתיקי מנהלי תל-אביב, משיצא אליהם המוהל, שעוד היה נתון בסניור הצחור אותו ענן שעתיים קודם לכן באחד מבתי-החולים בעיר, הודיעו לו האורי חים כי הם רופאים שנשלחו עלידי לשכת

הארץ

החלטת גינוי נגד הירדנים על יריות שגורו על רכבת ישראל בשבוע הבא (הארץ).

איזהו נביא — הרואה את הנורה.

הסלת איגרת חינוך לילדי הגן בגיל 55 (חרות).

דוד ביגיא, ירושלים הגיעה השעה לשלום.

טטרה שפיורה את המשטרה (הארץ).

ראובן בן-דוד, חיפה

זפוזרת מה?

מיואשת חנה חבאני

מכתב אחר מכתב

כודת, חיכה שלושה ימים עד שהלה מת מרעב.

בנים גידלנו ודוממו

בבית השיטה נערכה התחרות במסיקיותים בין 20 חברים ל-20 ילדים, נסתיימה בתוצ' אות 2.6 טון: 3.5 טון לסובת הילדים.

NOBLESSE OBLIGE

בבשלים נגנבו ממשרד החוץ שעונו של שרת ר'8 ספרים בענייני נוהג וגוהל סקסיים ופגישות בינלאומיות.

דרכי אדם

מכתב למלאך המוות

זקנה מצומקתי, גפולת לחיים, יושבה על

מי אמר שהוא שחור?

(ראה שער)

שעות מספר לפני חלוקת פרס אוישיסקין בירושלים בחודש שעבר, ישב מדוכי טביב, המספר התימני הממושקף והאהוד, בקפה ירושלמי. גבר גבהי קומה ניגש אליו, בירך אותו בקול עמוק על קבלתו את הפרס. טביב הודה למברכו, הירר בקול רם מי הסופר השני שקיבל את הפרס: הצעיר השני חייר, סיפק לו את הפרס המבוקש: הוא עצמו החתן השני.

הידועה היתה כפצצה. טביב, שהוא אדם נעים-הליכות ומיטיב עם הבריות, כמעט שכח מרוב אפתעה לחזור ברכה למברכו. הוא האמין בקושי למשמע אוניו.

אותו ערב חולק פרס אוישיסקין לשנת חשי"ד בטכס חגיגי, שהיה בשעה, בין מר דכי טביב (דרך של עפר) וייגאל * מוסינזון (דרך גבר). למחרת היום היו כל סופרי ישראל שותפים להפתעתו של טביב מלפני יום. כי מתן פרס ספרות לסופר זה, המתח ביקורת חריפה על יסוד יסודותיו של הקרי בוך ועל התנהגות ההגנה כלפי אצ"ל בימי המאבק האנטי-בריטי, הוא כמעט מהפכה בכוס המים העומדים שהיא הספרות העברית החדשה.

נער בראש העדר. למוסינזון עצמו היתה זאת הגשמה של חלום שהתחיל לפני 27 שנה, בו השקיע יותר עבודה שחורה מאשר כל סופר ישראלי אחר.

חלום זה נולד כשישב ייגאל הילד בבית הספר של משק השומרי-הצעיר בית-אלפא, כתב חיבור על חיייה שעברה עליו יום לפני כן. אותו יום יצא עם עדר המשק אל מעין הסחנה. היתה זאת עונה של המי לטות ומשך היום עור הילד לכבשים רבים להמליט. אולם בדרך חזרה לא יכלו החלדות לנוע לבדן — על הילד היה להרים אותן, להעבירן מרחק מה, לחזור אל העדר ולהור ביל אותו את אותו המרחק. בינתיים ירד הלילה, ואנשי המשק יצאו לחפשו ("יחכן" שדאנו לעד יותר מאשר לי, חייר מוסינזון בספרו את המקרה).

החיבור הצליח. זו הפעם הראשונה בחייו הקצרים זכה הנער לשבחים. הוא החליט להיות סופר.

חילופיות זכר וצפרים. אם לא זכה

הצעיר בתל-אביב, גידל שפס למען ייחשב למבוגר יותר. הוא החל עובד כטיהר, הרוויח די כסף כדי לכמן נסיעה פרטית לאורכיה, יחון, רומניה ופולין.

כמעט עסקן. פועל הבנין הצעיר, שהיה ממינה על חלוקת העבודה בבנין מחנה אנגלי ליד נתניה, התבלט חיש מהר. בן 17 כבר נבחר כחבר למועצת פועלי נתניה. "לולא עסקתי בספרות הייתי יכול להיות כיום עסקן פועלים", סבור. אולם במקום זאת עשה צעד מכריע אחר: הוא הצטרף לבנין לקיבוץ נען. שאחיו** היה חבר בו.

משך 12 שנה היה ייגאל מוסינזון חבר משק. הוא עבר בו את כל הגלגלים, היה פועל בנין, עגלון, טיח, מגיש בחדר-אוכל, קורפורל של נוסרים. אולם הוא לא היה הטיפוס הכובש לבכיות בקיבוץ. הוא לא ישב בקומפוזים, לא השתתף באסיפות, לא לקח כל חלק בחיי החברה שהם חיוניים לבריאותו של משק. הסיבה: אחרי שמונה שעות העבודה היה אץ למקלחת מחליף בגדים ומתבודד בחדרו שחורו ארוכות כדי לכתוב. אולם אנשי המשק לא ידעו מה עושה הברם המזור בבדידותו.

היתה זאת עבודת פרך. רק כמיות עצור מות של קפה שחור ובריאות גופנית בלתי רגילה איפשרו לו להיות חיים אלה. גם הם לא עמדו לו, לכסוף — זמן מה לפני מלחמת העצמאות התנקם הגוף במצביו האכזרי, הגיב בצורה של אפיסת כוחות.

אבן עזר הרגל. מעטים מבין הצעירים יותר, המקאים כיום בהצלחתו של מוסינזון, יכולים לתאר לעצמם כה היתה מידת ההתמדה שהיתה דרושה כדי להגיע אפילו לשלב הראשון, לעבודת-הפרך הגופנית נוספה שררה איומה של אכזבות.

משך שמונה שנים רצופות כתב מוסינזון מחזה אחרי מחזה — מבלי שאף אחד מהם הוצג. בחיפשה מן המשק שחק את סוליות נעליו, זכה בכל מקום ליחס הלולול הסלחני שאנשי התיאטרון החתיקים היו רגילים לעדו באותם הימים לאנשים צעירים שבדלו באיץ. את מחזהו תאר אשת ער, שכבר היה פרי יאוש, הגיש בזה אחר זה לשלושה במאים בשלושה תיאטרונים, ששלושתם החזירוהו. רק אחרי שכבר התפרסם כסופר, קיבל האוהל את המחזה להצגה. אז נתברר

הששי, וכי הרויח 2 לאי". הלכתי ושתיתי מיץ", נזכר מוסינזון. **האנגלים עשו טובה.** באז היתה דרך העליה מהירה יותר. שלמה טנאי, איש השור מר-הצעיר העורך כיום את במחנה, יום כתב עת משותף של הסופרים הצעירים. הבמה המשותפת, שהופיעה ב-1946 נקראה ילקוט הרעים, עוררה הר חיובי גם בקרב הקשישים. אחת הסיבות: כל אנשיו היו צעירים שהלכו בתלם, לא הרגזו איש. אחדים מהם הולכים בתלם עד היום, טבעו בו מזמן.

בינתיים הומינה ספרות-פועלים ספר סיפור רים אצלו, פירסמה אותו בשם אפורים כשם. הספר עורר רוגז-מה מפני שהנציח מקרים טראגיים שקרו במציאות, אולם מאחר שלא קרו דחאק במשק נען, לא הרגזו הדבר את חבריו למשק יתר על המידה.

למחרת יום הופעת אפורים כשן בשבת השחורה, נאסר ייגאל מוסינזון. תחילה חשבו שהאנגלים אסרוהו בגלל הספר, אולם נתברר כי היה זה מאסר שיגרתי, כל אנשי הפלמ"ח

מעשה שבאמת קרה בנען. תחת הכותרת כתב השבועון: "פרק מתוך רומן". במשק געשה ההתרגשות. היתה ההרגשה כי אחד מבניו תלה לעיני רבים את הכבשים של החברה הקיבוצית, עשה זאת על מגת לחתור תחת אשיות המשק, דמוכירות פנתה למוסינזון, דרשה ממנו שלא יפרסם את הספר.

"יכולתי לגלות להם שהרומן בכלל עוד לא נכתב", הודה מוסינזון. "אולם זה היה ענין של עקרון. הבינתי שיש כאן בישחק של גורל, כמו בטרדיה יוונית. עזבתי את המשק..."

"הכה עז הקו". לא היה זה ובר קל. ייגאל נטש את המשק ועמל של 12 שנות חייו, לקח עמו את משפחתו. מבחינה כלכלית היה עליו להתחיל את כל חייו מחדש. הוא חפש משק בבית-שערים, בית ו-70 דונם אדמה. היה דרוש לכך כסף. הרבה כסף. מוסינזון פנה לד"ר אהרון ברט, מנהל

משה שמיר, ייגאל מוסינזון ושימה טנאי בימי ילקוט הרעים בשמש הרעיון, כנפיים של דונג

הבנק הלאומי, ביקש הלוואה של כמה אלפי לירות. "אדוני", השיב ברט, "אנחנו לא נותנים כסף לאנשים פרטיים". מוסינזון היתמם: "לו ידעתי איך ולמי נותנים, הייתי בעצמי מנהל בנק!". ברט חייר, נתן את הכסף.

משך שלוש שנים עבד מוסינזון כמסורף, כתב מספר כמעט אגזי של יצירות שמסרתן העיקרית היתה להצליח בשוק ולייצב את מצבו הכלכלי — מחוות בכל התיאטרונים, סידרת ספרי הסמכה שחוללו מהפכה בנוער הצעיר, זכו להפוצה אדירה. חבריו לשעבר, שהתרחקו ממנו אחרי שעזב את התלם ההי רוש של הילדים המפונקים, סיפרו עליו בדיחה ודוגית: "שאתה מהם טילפן למשק, קיבל מאשנו את התשובה: 'הוא עסק. זה עתה התחיל לכתוב מחזה. תחכה כמה רגעים על הקו עד שיגמור...'".

מלבד עבודתו במשק, כתיבתו הפוריה, נסיונו להקים בחסות אבא חושי תיאטרון מקומי בחיפה, התגייס מוסינזון למשטרה בדרגת עוזר-מפקח-מחוזי (שלושה כוכבים), ממונה על יחסי הציבור.

אשכים וביקורת. מעטים ידעו שאותה שעה עסק מוסינזון במלאכה שראה בה גולת-ההכותרת של יצירתו עד כה: כתיבת ספרו דרך גבר, שארכה שלוש שנים.

דרך גבר הוא בלי ספק סימן דרך, ולא רק בחייו של מוסינזון בלבד. כיצירה ספר רותית אין לו במה להתבייש לפני כל ספר אחר שנולד בדרך הצעיר בארץ. ואילו כחייו לוחם של סופר הוא עולה על רובם: דרך גבר היא היצירה הראשונה המבטאת בגלוי ביקורת אנושית על משטר החיים בקיבוץ.

בהתאם לנוהג שהשתרש בארץ, התחמקו מחיובת על השאלה היסודית, פתחו במקום זה בהשמעה גועלית של הספר כ"פורנוגרפי" או "ארוטי". הם נאחזו בעיקר במשפט בודד אחד: "אשכים כבדים וגאים לו, וכבר שיער צהוב-שחור עוטרים כהינומה". אולם עניני האהבה הגופנית חופסים בספר פחות מקום מאשר כמעט בכל ספר אחר של הספר דות הצעירה. מוסינזון עצמו טעה בהכחיר את הספר בפסוק ממשלי: "שלושה דברים נפלאו ממני וארבעה לא ידעתי: דרך ה' נטר בשמים דרך נחש עלי צור, דרך אנה לבלי ים ודרך גבר בעלמה". נכון יותר היה לימר, בראש הספר: "דרך ההגנה באציל, (המשך בעמוד 15)

במשק נאסרו לפי רשימה, וייגאל היה איש פלמ"ח מרויך במקלע, כמה שנים לפני כן. הוא ישב משך חמשותף בלטרון ורפיח. האנגלים לא תיארו לעצמם שעשו לו טובה רבה — לא זה בלבד שאיפשרו לו להבריא ולחינפוש, אלא גם סיפקו לו את החומר הגולמי לתיאור ה"סיוון", המשחרע על כמה עמודים בדרך גבר.

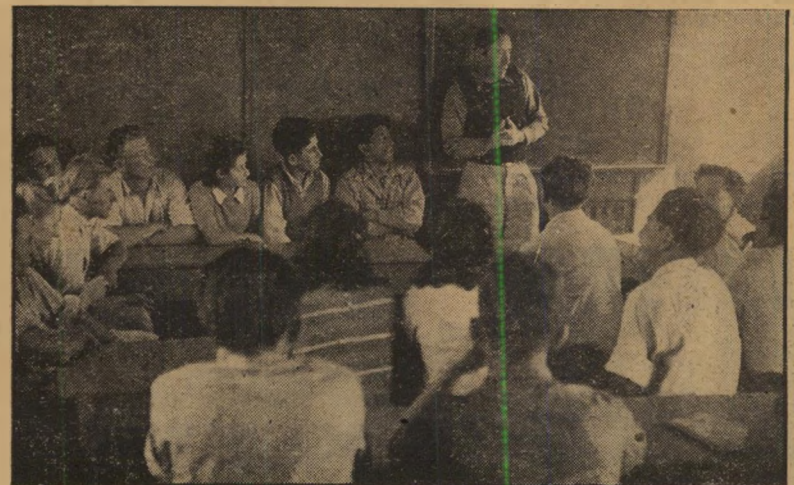
החטיבה פוערת. המלחמה באה למשק נען בדמות חטיבת גבעתי. ייגאל גויס כקצין הרבות לאחד הגדודים המפורסמים, התבלט בעיקר בשל יושרו: מכיוון שלא יצא עצמו לקרב סירב לנאום בפני הלוחמים "ציונות" הוא הצטמצם באספקת אמינים ועתונים, עשה טובות פרטיות רבות ללוחמים. רק מפקד הגדוד ידע על המישר הגופני שעבר עניו זמן קצר קודם לכן, שמנע בעדו תפקיד קרבי.

בחטיבה הלוחמת היה יוצא דופן. התנגדות זו התפוצצה כשהציגה הבימה את מחזהו בערבות הנגב, שהחטיבה פירשה אותו בצדק מה, כעלבון ללוחמי נגבה. למעשה יכולה היתה העליה לקרות בכל מקום אחר, אולם מוסינזון עשה בה את השגיאה שחזר עליה פעמים רבות — ליצור זמיון גדול מדי בין ילדי דמיונו ובין מקומות ואנשים מסוימים. אנשי החטיבה הלכו במארגן להצגות, פוצצו אותן בכוח הזרוע, הכריחו את התיאטרון לצנור את הקטע שעורר את חמתם.

יכולתי לגלות להם... שיבתו של מוסינזון לקיבוץ היתה נתונה יותר ויותר בספק. כבר לפני המלחמה קיבל חצי שנה חופש כדי שישב בנהלל ויכתוב שם את ספרו השני, מי אמר שהוא שחור. בהגר המלחמה קיבל שנתים נוספות של חופש.

אולם לפני שנצל זכות זו, סיפק מוסינזון את הקש ששבר את גב האל. הוא פייסם באשמות סיפור בשם אנוש כחציר ימי, שלא היה אלא פרק מתוך הספר דרך גבר שזה עתה החל כותב אותו**.

* עונות מסירתם של אנשי אצ"ל לבזזת הבריטית על ידי ההגנה.
** פרק מיו בעמוד 204 בספר, המספר כיצד חיפש מזכיר המשק חלקת אדמה עבור בית קברות.

ייגאל מוסינזון באסיפה בקיבוץ נען

כמו בטרדיה היוונית

כי בשעתו לא קראו אותו בכלל. ההצלחה הראשונה באה בצורה די מקורית בשנת 1944. מוסינזון עבד במחצבה בסטיש של 5 ק"ג, כשנשלח לו אבן גדולה על הרגל. רופא המשק נתן לו כמה ימי מנוחה. הוא ניצל תקופה זו כדי לכתוב את סיפורי הראשון ליל שרב, הביא אותו, כשרגלו עטור פה גבס, למערכת משמר***, ביקש לראות את אברהם שלונסקי.

שלונסקי יצא אליו, לקח את הסיפור, אמר לו לחזור ביום הרביעי. אולם הצעיר למוד האכזבות לא בא ביום היעור, פגש את המי שור מגודל-השער רק ביקרה, לבחירת היום. אז נודע לו כי הסיפור יופיע ביום

* בו גדלו כמעט כל הסופרים הישראליים הצעירים, ביניהם משה שמיר, נתן שחם, בעימן גל, שלמה טנאי.

** משה מוסינזון, עורך בטאון הנוער הי עובד במעלה.

*** קודמו של על המשמר שהיה שייך לי השומרי-הצעיר לפני הקמת מפ"ם.

עד אז לשבחים, הרי היה האשם באופיו הקשה. כי ייגאל, שנולד לפני 34 שנה בעין-גנים, נשלח לבית-אלפא בילד קשה-החניון. בשנה הראשונה ללימודיו גורש בזה אחר זה משלושה בתי-ספר. מבית-הספר תל-נדרון בצפון תל-אביב גורש מפני שנהג לקום ולצאת באמצע השיעור, להסתכל בחיפושיות ובל מבית-הספר לבנים ברחוב אחר-העם סולק מפני שבמקום ללמוד הלך להתחנך. הרכת: קרובה, להסתכל בתמונות הקטנות בית-הספר השלישי, בית-החניון לילי עובד דים בקרבת הירקון, גילה כי הילד מתעניין הרבה יותר בציפורים שבסביבה מאשר בלימודים.

הכל יעצו לאביו, איכר אמיד שהיתה לו רפת בעלת 60 פרות חולבות, שהילד זקוק לשינוי אורח-חיים בקיבוץ. הטיפול הועיל. אחרי שלוש שנים בבית-אלפא, שהיה לדבריו, המאשרות בחייו, חזר לבית-הספר התל-אביבי כתלמיד טוב. הוא עבר לבן-שמן, הצטרף בגיל 16 לקן השומרי

* מתחזו עם ישראל, לא עם מגדל.

המועמדות לתואר "מיס-עולם" במסגן בגדיהם

למצות, שיקות, מחאות כפיים וקריאות בוז

מכר העולם

בנמל — אורבא, שישלמו כסף ויקבלו זכויות של נמל חפשי.

אולם האנגלים אינם מתלהבים, משום מה, לרעיון. ההתרגשות הספרדית עוררה חיוך על שפתיהם, לא הטרידה את מנוחתם. מדי שבוע מופר המושל את צרור המפתחות של המבצר למחלקת חיילים, הצועדת אל השער. "עמוד! מי הולך שם?" צועק הו"ק, "המפתחות!" עונה מפקד המחלקה. "איזה מפתחות?" "המפתחות של המלכה אליזבת!" "עברו, מפתחות המלכה אליזבת!"

לפי כל הסימנים, עוד יעברו ימים רבים עד שיעברו במקום המפתחות של הגנרליסימו השמנמן.

יפאן

קרלת הפאנסאן

לכפר גוטמבה, השוכן לרגלי הר פוגי הקדוש, ישנם חיים כפולים. משך היום והלילה, כפר שקט, רדום ומשקם. אולם אך שוקעת

הנ"ל אמר הגנרליסימו פראנקו הקטן: "ב"מוקדם או במאוחר יש לפתור את הבעיה" נשים מנותקות. הבעיה נוצרה שעה שצי בריטי, שלחם בצרפת, התכונן לכבוש את העיר ניצה בצרפת הדרומית. התגבורת האטלקית שהיתה דרושה לנחיתה לא הור, פיעה, והאמירל לא ידע מה לעשות. בדרך הביתה עלה על דעתו שאפשר לכבוש, בשעת הפנאי, את הצוק השולט על הכניסה לים התיכון.

הוא הוריד חילנחתה על צוואר-הבקבוק שניתק את הדרך לספרד, הפגיו את חיל המשמר הקטן. גרוע מזה, חייליו ניתקו את הדרך בין אנשי חיל-המשמר ובין נשותיהם, שמצאו מפלט בכניסה. שום ספררי טוב לא יכול היה לעמוד במצב איום כזה: המבצר נכנע ביום השלישי.

האנגלים לא היו הראשונים שהכירו בחשיבות הצבאית העצומה של הצוק החשוף, שמדינותיו המאוכלסים אינם מאפשרים שום גישה משלושה צדדים. קדם להם טאריק איבן זיאד "המרוקאי", שהנהיג ב-1171 את צבא

מיס יוון, צרפת ומצרים

יותר מדי קרירות

הכיבוש המוסלמי שחצה את הים, פלש לספרד. הוא הקים במקום ביצורים אדירים. השאיר את שמו למקום: גיברלטאר אינו אלא שיבוש השם הערבי ג'ב-אל-טאריק (הר טאריק). אלה שלט על הצוק משך 600 שנה, עד שנאלץ להיכנע מפני הצלב ומדורת האינוביוזיה.

מפתחות המלכה. כיום המישיבה הק"טנה אינה מונה יותר ממספר חושבי פתח תקוה. בניה הם ברובם המכריע צאצאי "הר" דים ואיטלקים שביקשו מקלט תחת הכתר הבריטי. העיר כולה חיה על מקור-הפרנסה אחד: הנמל.

טענתו של פראנקו פשוטה: הצוק נגנב מספרד בצורה שפלה, שייך מטיבעו ליבשת. מבחינה צבאית אין האנגלים עדי זקוקים לו. אחרי שהאמריקאים הקימו, לפי ההסכם החדש, בסיס צבאי בקארו הסמוכה, על אדמה ספרדית. ואם רוצים האנגלים דווקא

בריטניה

יפ"י

הערכת היופי הנשי הוא דבר אינדיבידואלי מאד, וקשה למצוא במקצוע זה מכנה משותף. את זאת למדו לדעת השופטים — השחקנים דיוויד ניבן ומרגרט לוקהד, — לידי טארבאט והעיתונאי גודפרי חוין — שעה שהכריעו בשבוע שעבר בלונדון בתחרות היופי על התואר מיס עולם. החלטתם היתה מלוח שריקות, מחאות-כפיים וקריאות בוז מהדהדות. רק קור-הרוח הבריטי האגדי מצע תקריות חמורות יותר.

בתואר (בתוספת גביע כסף וסכום של 2500 ל"י) זכתה מיס צרפת, תלמידה לאמנות מפאריז, שהבטיחה לקהל בחיור מקסים שתתן את הכסף לאבא. אולם הקהל לא ושב הכסף הגיע למיס יוון, שנאלצה להסייג תפקידה ב-1250 ל"י ובמקום השני יתכן שקריר רותה החיצונית לא דיברה אל לב השופטים.

בת היואיר. אולם הסנציה הגדולה של הערב סופקה לא עליידי צרפת ולא עליידי יוון, אלא עליידי מצריים. נציגתה הפריחה נשיקות לקהל, חיכה כדרך נערה הלועסת מאסטיק, נהנתה בצורה כה כוללת מכל המאורעות עד כי עוררה רעמים של צחק עליו בקהל. התרגשותה היתה כה כנה עד כי התעלפה מאחורי הקלעים, אחרי שהופיעה בבגדיים. השופטים לא יכלו לעמוד מול התרגשות זו — הם העניקו לבת היואיר העגלגלה את הפרס השלישי.

מ.ב. המצרית זכתה לתשומת הלב הרבה ביותר, מבין 15 המועמדות. הצעירה שהיתה נינוחה הגמור — בת צילון שקטה ואצילית, אשתו של תלמיד לרפואה, שבלטה בהופעתה הזקופה והביישנית ובסארי עשוי משי ורקמות זהב. אולם בבגדיים מערבי בלטה פחות, יצאה מן המרוץ. בין אלה שזכו ללחיצת-יד חמה ולקופסת סיגריות מכסף היו בנות גרמניה, בריטניה — וישראל, חבצלת דרור התל-אביבית.

גיברלטאר

הקופים לא יעזבו

גיברלטאר הוא המקום היחיד ביבשת אירופה בו קיים שלטון בריטי. גיברלטאר הוא גם המקום היחיד באירופה בו קיימים קופים פראיים. מאחר שמה מאות בשנים ידוע כי האנגלים יעזבו את הצוק בו הם שיעזבוהו הקופים, מינה הצבא הבריטי קצין מיוחד, הנושא את התואר הרשמי "שומר הקופים", שמתפקידו לדאוג לקופים.

החודש לא גילה איש מן הבריטים וקוף מן הקופים שום נטיה לפנות את צוק-הענק האפור, שרוחבו קילומטר ואורכו 3 קילומטרים. המחבר אל יבשת ספרד בצוואר בקבוק שטוח וחולי. אולם בכל רחבי ספרד סערה הריזה לפנותם. מאז חתמה ספרד, לפני כמה שבועות, על חוזה עם אמריקה שהבטיח את כניסתה למשפחת העמים המערבית, שוב לא יכלה לסבול את השלטון הבריטי הומני בגיברלטאר, הנמשך זה 249 שנה. "זהו תקופה ארוכה מדי לשלטון זר"

צרפת, בריטניה, ישראל, ציילון, מונקו, שווייץ, דנמרק, הונד, ארצות-הברית, שווייץ, גרמניה, איטליה, יוון, פינלנד וגרמניה. * איש אינו יודע כיצד באו הקופים השני כיט לגזע השכן בצפון אפריקה, אל הצוק. האגדה אומרת כי הקופים יודעים על מנהרה חשאית מתחת לפני הים.

השמש, מתעורר הכפר לחיים עליונים: אלפי חיילים אמריקאים, ממחנה סמוך, מציפים את הרחוב הראשי; בני הכפר מסתובבים ביניהם ומציעים להם ציחצוח נעליים, בחורה ללילה או שני השרותים גם יחד.

בשעות הערב שולטות בכפר נערות ה"פאנ" פאנ". אלו הן נערות הצבועות בצבעים מאירים-עיניים, לבושות במכנסים קצרים. אתנות מהן חברות "קבועות", הקונות את מצריכהן בחנויות השקים של הצבא האמריקאי, אחרות הן "מקצועיות" מן הערים הגדולות.

עד שעה 11 בדיוק מלא הכפר שאין וצהלה. באותה שעה, בדיוק, מופיעים האור טופוסים הצבאיים, והחיים בכפר מתים כאילו ככה החשמל.

הרמדה המוסרית. האמריקאים הביאו אותה לכפר. 1500 כפריים עובדים למען האמריקאים, 800 נערות פאנפאן שכרו חדר יום בכך ומוציאות את כספן בסלונים חודשים ליופי.

אולם הכפריים שונאים את האמריקאים ואת נערות הפאנפאן. הדבר הטוב ביותר שנאמר עליהן נפלט מפי עקרת-בית מקורית: "לפחות הן מצילות אותנו מאונס עליידי האמריקאים." בני המקום טוענים כי רעש המטוסים מחבל בלימודים בבתי הספר, לחץ האוויר מעיף את הרעפים, והי מוסר של הנוער נהרס עליידי הדוגמה האישית של הצעירים הלובשים מדים.

קציני הצבא לא יכלו להעלים עין מן המצב. ביום בהיר אחד החליטו החלטה. הם הודיעו לבני הכפר שכתוצאה מתלוננתיהם, וכדי לשמור על רמתם המוסרית, הכריזו הצבא על הכפר שהוא "מחוז לתחום". קיפוח אכזרי. אם קיווה מישהו שבאות נפתרה הבעיה, הרי אוכזב קשות. למחרת היום קמה צעקה איומה בכפר. האמריקאים המנוולים מכריזים את הלחם מפיו "צעק בני המקום. האין לנו זכות להתקיים?" שאלו הנכבדים במכתבים למערכות העתונים.

"קיפוח אכזרי!" התלונן ראש הגפר. לא היתה ברירה. הכפר גוטמבה שוב הוכרז כעל מקום בילוי חוקי, לחיילים, ואנשי הכפר שוב יכלו לקלל את האמריקאים מבלי לחשוש לפורענותם.

* רביעית משמאל, מיס ישראל, חבצלת דרור, ראשונה מימין מיס מצרים, מרינה פפריה.

מיס מצרים מתעדת

יותר מדי התרגשות

תחרות אכילה ארצית

שתתקיים ביום הרביעי 18.11.53 בשעה 19.00 בקפה כנרת, רחוב אלנבי 13, ת"א

סדר התחרות:

כל מתחרה יקבל מנה של מרק וכל מספר שי מנות מעורבות שיוכל לאכול. יזכה בתחרות המשתתף שיאכל את הכמות הגדולה ביותר של מנות תוך שעתיים. כל משתתף יוכל לשתות משקאות מכל הסוגים ולאכול לחם כרצונו. ההשתתפות אינה כרוכה בשום תשלום שהוא.

תנאי ההשתתפות:

יוכל להשתתף כל גבר ואשה בגיל 20 ומעלה ומתחת לגיל 35. כל משתתף יעבור בדיקה רפואית ומבחן מוקדם. המעולים ביותר שילטו במבחן המוקדם ישתתפו בתחרות הנמר.

הזוכה בתחרות יזכה לתואר

אלוף האכילה 1953

התחרות תתקיים תחת השגחה רפואית מעולה, תוסרט בקולנוע ותוקלט לשידור. השופט הראשי יהיה אברהם גרין, מרכז המכביה לאתליטיקה קלה. אירגון המבצע כולו נתון בידו של שלמה אדיר, האחראי הראשי לסדרי המכביה.

ההרשמה:

מהיום עד היום השלישי הבא, 10.11.53, בשעות 5-6 בערב, במערכת "העולם הזה", רחוב גליקסון 8, תל-אביב.

מספר מצומצם של מקומות שמורים לאורחים, שיוכלו להזמין מראש בקפה כנרת

מפתחות ותשואות

בנאום קצר בכנס קציני חיל-האוויר, שערך ביום השנה הששי לקיום החיל אי. שם בארץ, אמר דוד בן-גוריון, שעמד לדרגת-מסל, מדרגה מקדמה, שכנו ל' שולחן: "אני שמח שה'ריסק' שלי, להכ' גיס מפקדים צעירים לצה"ל, הצליח כל כך. והמדובר הוא לא רק בנערים בעלי תפקידים גבוהים, אלא גם בתפקידים עד רמט"ל-ים."

בהיפגש שני חתיכי לחי' שהפכו דמויות בנבג, שאל צבי (דני מבר-מליחה) פני קלשטיין את הושע כהן, ממייסד שדה-בוקר: "מה דעתך על חברכם המפא"יניק החדש?" וזה לתשובה: "אם ב'ג'ל' יעבוד בסדר, לא יהיו לנו טענות אליו."

אולם לחיים (הי הגיפ) חפר, הרוה ודק-הבשר, היו טענות. כשנתבקש השבוע עלי-ידי שחקן הבימה שמואל רודנסקי, בריא-הבשר וכסוף הרקות, לכתוב לו קטע המוריסטי לקריאה, השיב בהחלטות: "ה' נושא היחיד עלי אני רוצה עכשיו לכתוב הוא ב' ג'ל' ושה בוקר, ויש לי לכך גם עם מצויין: חזון וחזון". מה יהיה התוכן של דא ברור לי, אבל חזון מתחרו טוב עם אונס."

לתגובה חריפה יותר זכו טענותיו של עורך מעריב, ד"ר עזריאל (מ' איכפא מסברא) קרליבך הממושקף וחד-העט: "כשפירסם בעיתוננו מאמר בשם כולנו רוצים לשדה-בוקר... בו ניסה להוכיח שחובתו של כל אדם לעמוד במקום שנועד לו, נענה ב' עוקצנות על ידי דבר: 'ואנו לא ידענו כי ליוני של חיללים או חלוצים חוסם בפני (ד"ר קרליבך) את הדרך, ואומר לו להישאר דחוק בקיר, ולעסוק בבקורת סרק ולדורע מרי' רות על סבינו."

מקורב-לשעבר של ב' ג'ל', אהוד אבי-ריאל, איש הרכש ומשרד החוץ, שהתפטר ממשרת מנהל האוצר, הפסיק השבוע לנהוג בטור של קיבוץ, גאות מרכזי הצטרף כמלחה לאורח חשוב: הביוגרף של סטאלין, יצחק דויטש, אשר ידע לספר, בפני-שמו הראשונה בארץ, כיצד עסק בתרגום שירי יהודה הלוי לפולנית, כדי לפרנס את עצמו בין פרישתו מהמפלגה הקומוניסטית להתגלותו (ב-1940) על-ידי האקונומיסט ה' לונדוני כמומחה לברית-המועצות. דרכיהם של דויטש ואבריאלי נפרדו בירושלים, ממנה המשיך האורח לאחוזתו, בעלת משק ביסוד-המעלה, על גדות החולה, כעוד שאבריאלי נשאר בירושלים, אולי על-מנת ל' להרהר בהצעה לקבל על עצמו את ראשות העיר, כממנה מסעם הממשלה.

מאורע חגיגי יותר חל בישיבת הוועד ה' מרכזי של מקי', בה בירך ח"כ תוס' טובי את מזכיר המפלגה, שמואל מ' קונים, ליובל ה-50 שלו. אמר בין השאר: "התכוננו היום לישיבה חגיגית, כדי לחגוג יום גדול למפלגתנו, שיהפך בעתיד ליום גדול לעם כולו". דבריו, במקום זה, הופסקו בתשואות סוערות.

התחלקות והתעששויות

אחרי שניסה, לשווא, חמש פעמים להתקשר בטלפון עם קצין משרד מסויים, לפי דרישתו של זה, בקשר עם גילוי הנשק בקרבת בית שאלתיאל בן-יאיר (ראה במדינה), אמר עמוס (עוזי ושות') קינן, בהיר, העיניים וקצרת-התספורת, למזכיר קצין המשרת: "נמאס לי להוציא כסף בשביל המשרת. שיחששו אותי!"

לפעולתה של נבחרת כדורגל הישראלית, בטרם טסה ליוון (ראה ספורט), יצר מאמן ג'רי בית-הלוי (שער העולם הזה 818), נמוך הקומה, רקע לא נוח: כדי להוכיח לישראלים, הרגילים לקיץ, כי באירופה ה' חיל כבר החורף, הורה להציף את מרש האימונים בשלוליות מים ובזק, גרם בכך למספר רב של התחלקויות בזמן האימונים, למספר רב של התעששויות אחריהם. כשנשאל אחד מנוסעי יוון, הכדורגלן יהושע (ש"ע) גלזר, כיצד עזב את אש' תו הצעירה 10 ימים לאחר נישואיהם, השיב: "מה יש? את אשתי אני כבר מכיר, אך ביוון טרם הייתי."

אחיות ותענוגות

הביעה את דעתה בשיתה יובנקה ברור, הידועה בשם נכרת טיטו, הצעירה והע' גלגלה (העולם הזה 836): "בעלי ואני איננו רוצים לידים, מספיק לנו אחיות הקטנות ונכדיו של המרשאל."

בקצה אחר של העולם, נוכח נשיא ארצות הברית, דווייט "אייקי" איזנהאואר, המקריח ותכולה-העיניים, במשאל גלופ מיר

הביטוי האידישאי לחזנות.

חד, שהפוטולאיריות שלו ירדה ב-10% תוך ששה שבועות משום שהוא מרבה בחפשות ובמשחק גולף, החליט לצמצם תענוגות אלו עד המינימום.

אחת מאורחותיו המפורסמות ביותר של נשיא ארצות-הברית, מרילין מונרו, ה' בלונדית ומפורסמת-הגוף, הופיעה במסעות אולפנה לבושה בחצאית אפורה וסודר אדום, בלי שום לבוש נוסף למעלה או למטה, ענ' תה לבמאי משתומם שנעץ בה את מבטיו: "מה יש, אינך אוהב אדום?"

ס פ ו ט

כדורגל

בפנת-יאקוס אין חדש

"מומן לא היה לנו פרוספריטי כזה", אמר בעל מסעו, ברחוב ליונסקי בתל-אביב, כאשר אוהד כדורגל נלהבים מיהרו השבוע אל בתי הקפה ב'רובע יוצאי יוון' כדי להי' עזר באחיהם הסלונקאים בשידור יוון - ישראל על הגביע העולמי בכדורגל.

השידור, שנערך בשפה היוונית, גרם כאב ראש גדול לרבים שניסו לפענח את השפה הקשה, להבין אף מקצת ממה שהתרחש ב' איצטד האתונאי פנת-יאקוס. יותר מהרכב הקבוצה ומציון שחקנים, כיעקב חודורוב, מאיר טוביאש ויהושע גלור לא היה איש שידע לבסוף באילו תוצאות נסתים המאבק. הסלונקאים היו לכך, הראשונים שמסרו את התוצאות, תירגמו כל מילה ומילה יקרה שיצאה ממשרד. המלים היו מעוררות ב' הדקות הראשונות, אולם אחר המחצית המ' אופסת תחילת הפנים: ישראל ספגה שער, למרות עליונותה הטכנית בשדה.

התוצאה, שנשארה סופית, השאירה טעם מריר בפה, ביחוד לאחר שערוריית הרכב הנבחרת (העולם הזה 836). אחדים ניסו להכ' חזרה בתואר הוצאה של כבוד, אולם הם גם לא הסתירו את אכזבתם.

יותר מאוכזבים היו הסלונקאים עצמם, שהגבת אחד מהם היתה אופיינית: "שלנו זופט, אפילו גול אחד לא שברו."

15 שנים לאחר שיוון ניצחה את ארץ-ישראל באותו ב'10:0, חזרה ההצגה ונשתנתה, אך הפעם עדיין לא נסתים המאבק, יימשך כאשר יחילורו היוונים ביקור גומלין בישר-אל, בתחילת השנה הבאה.

שחמט

התואר נשאר במילדת

באולם התרבות המפואר בציריך, שווייץ, ה' נמוג עשן הסיגריות הסמיק, המסע האחרון בוצע 151 אמי השחמט הטובים בעו' לס סיימו את המאבק העז שמסרתו היתה לקבוצת את האדם שיתמודד ב'24 קרבות עם אלוף העולם הרוסי, מיכאל בוטיביניק, מהג' דס חשמל מוסקבאי, בוטיביניק, המחזיק ב' תואר משנת 1948, התכונן משך חודשים לתוצאות הקרב בו השתתפו 9 מבני ארצו. הוא קיוה בסתר כי אחד מהם יזכה, יקל עליו, לפחות מבחינה פסיכולוגית. הוא לא טעה, למרות שהיה מוכן להתמודד עם כל יריב מערבי.

חסילי סמילוב, (32) סטודנט לשפות ב' מוסקבה, "רכב" על כל החבורה, וזה ב' קרבות, יצא ב'18 מהם בחיובי, נוצח באחד, וזה על ידי כך בכדורה. אחריה, בהפסד של שתי נקודות צעד שמואל (סמ') רשבסקי, היהודי האמריקאי, יליד פולין נמוך הקומה (1.57 מטר) ששיחק כבר שחמט מצויין מ' גיל חמש, בו הפסדס כילד הפלא של משחק המלכים, לרשבסקי בן ה'42, היה זה לא ה' קרב קשה מול דור השחמטאים הסובייטים הצעיר, אלא גם מאבק כנגד מחותניהם של כל התשעה, הרוסים הופיעו עם רומא מ' להם, יוצעים ושומרי ראש. כאשר נדחו מ' חקים רבים של רשבסקי ליום אחד, ניתחו אותם כל התשעה בלילות, הגיעו למסקנות שמוחו הבורד של האמריקאי לא היה מסוגל למצאן. הוא נאלץ להיעזר באשתו שלא ידעה שחמט יותר מאשר טבח בית המלון. למרות זאת זכה לשבחים מיריביו הסובייטים, שכי' נזהר ב'אדם המוצק של השחמט."

בין האחרונים שבכלה (מקום 14) היה גם ההולנדי מקס איבה בן ה'52, שהיה אלוף עולמי למשך שנה אחת, ב'1935. איבה, מורה למתמטיקה בגימנסיה אמסטרדמית, הוכיח שוב שהשחמט, כמו ספורט, אינו מתפתח עם הגיל. תשעה רוסיים, על מלחיהם הרבים, ארוז השבוע את מוזדותיהם, חזרו הביתה מאושרים. רימס, תואר האלוף נשאר עניינה של המולדת בלבד.

אמור "מת"?

שאלה זאת תשמע בכל עת שמגישים משקאות ומוהלים אותם במים או בסודה. המארח בעל הנמוסין מעולם לא יגיש את המשקה לאורחיו כשהוא כבר מהול, אלא ישאל אותם בשעת המוגה אמור מתי עלי להפסיק למהול את המשקה. שכן טעמם של חובבי היין שונה בנקודה זו: ישנם כאלה המעדיפים, למשל, קוג' יאק מדיצינל" של "כרמל מורח" כשהוא "נקי". ז. א. ללא טיפת מים או סודה. אחרים מעדיפים משקה "ארוך". ז. א. שליש קוניאק מהול בשני שלישים מים או סודה. כל אורח לפי טעמו ומהגו. על כן - שאל מתי!

גם מפני הגשמים מגינים הסוככים מתנצרת

הסוכך

נוסד 1934

רחוב הרצל 89, תל-אביב, טל. 5473.

"התיכון"

בי"ס לנהגות

מכ' משא ופרטית

תל-אביב, דרך יפו מס' 40.

לא אבוא להכריז על עצמי כסוחר על הפרקט' טיא שלו: הנני מוכשר, בעל מעלות וכו'. וכו'. גם לא אכריז מה רבה תשוקתי לספרות ואמנות, וכי לא מובן ממילא שאחר שזמנו פנוי להתכתב איננו צעיר מכל ימות השנה אלא בעל שאר רוח ובכח לא אתחלל - אך אני מבטיח לצעירה המ' עונגית שיהיה לה מענין ורק כדי לא להטעות צעירונת בני 17, הירני מוסר את נילי: בן 27, וממילא יובו שהצעירה הרצינית תהיה לפחות בת 20!

837/37

אני בת 17 ומעונינת להתכתב עם בן המין החזק בעל התכונות הבאות: בן 18 גובה 1.80 מ', חבר בחברה סלנונית, בעל הומקה חיצונית נאה ואופי לא נרוע, יושב כל מקום שהוא, בעל השכלה, צבר.

837/38

אני בת 23, מעונינת להתכתב עם בחור יפה מראה, אמיתי, שכל ישר (בא בחשבון צבר) על כל נושא העומד ברומו של עולם.

837/39

צעירה חיונית בת 22, משכילה, בעלת מרין, טמי פרמנט ואופי מבקשת להתקשר (לפי שעה בכתב) עם צעיר בגיל 25-30, בעל אותן התכונות, ונא לא לכתוב את חוש ההומור אצל השכן יחזק' זה חשוב ביותר).

837/40

בחורה בת 22, בעלת מעלות אחדות החשובות לגבי "המין היפה" (אבקר לא לפרסם אותן כיון) מעונינת להתכתב על חנושאים: פסיכולוגיה, ספרות, מוסיקה, תיאטרון וקולנוע, עם בחור נומי: ענין באותם חנושאים, או לפחות בחלק מהם.

837/41

מעונין להתכתב ולהכיר בת 23-19 נחמדה ב' עלת השכלה וטובה לב. רצוי שחורחור, מבנה זוף וגינני הירדעת כמה שפות ומתענינת בכל. אני בן 25 בעל השכלה נכונה - טכנית, אוהב טיולים, נטיעות, קולנוע, מצב רוח ובנות נקמות ונחמ' דות. תמונה רצויה (כלי רטוש).

837/42

בחור צעיר, שקט, נצנוע, יליד הארץ בן 23, חיו' כב צלום ודריי (ובכ הקשור בתכונות חז) מעונין להתכתב עם צעירה בעלת תכונות דומות.

837/43

אני בן 25. מעונין להתכתב עם בחורה בת 20, באה בחשבון אך זרק נחמדה, על נושאים ספרריים. אומרים שאני נחמד.

837/44

אני בחור בן 19, המתענין במדע, המוסיקה, ב' ספרות, ומעונין להתכתב עם נערה רצינית ומש' כילה בגיל 17-19 על חנושאים האלה, או על כל נושא שהוא.

837/45

אני בחור בן 21, מעונין להתכתב עם נערה ב'

837 747 85102
527 1111 54122

אבא עוז יהוד

סיפור מאת יגאל מוסינזון

— לא אסור? — תמה הקטן.
— זה מפחיד — השיב לו — כולם אומרים שאסור ללסוף מתים.
— אני לגמרי לא מפחד — חיך בעל השרטת — זה כאילו בלב ישן כמו שאבא ישן בצהרים, בפה פעור.
— נכון — אמר האב הבכור, וידו החליקה בשער הגוויה, בסמוך לכפו הקטנה והמלוכלכת של אחיו הצעיר — זה כאילו הוא ישן.
— גם אני הבאתי לי חלב — חזר הקטן על דבריו, בקרטעו על מקומו, מוטרד בשל המכנסים ההדוקים יתר על המידה בשרשי רגליו.
— אבא עובד בעיר בשביל להרוויח כסף — הסביר האב הבכור — או הורגים לנו את בוב. זה המקום שלי — היא הסיט את יד בעל השרטת מעם השוק הקרה. — אתה יכול ללסוף את הבטן.
— באו זבובים גם — לחש האב הקטן וצעם עין אחת מול שמש קופחת — המון זבובים.
— כאשר מתים או באים תמיד זבובים. גם כאשר מתה תרנגולת. הזבובים יודעים תמיד.
— בלב שוכב מצחיק מאד — רטן בעל השרטת. הוא שיכל ידיו בחיקו והביט בקנאה אל יד האב הבכור המלטפת במעגלים רחבים.
— זה לא יפה להגיד זאת — גער האב הבכור — כשמתים או לא מדברים ככה.
— גם אני הבאתי לו חלב — אמר האב הקטן וצידד משטו מאישוניו הקפואים, עיניו וגוויתו של הכלב המת — ואבא אף פעם לא הביא חלב לבוב.
— אבא תמיד עיף. אבא עובד בעיר והוא עיף.
— הוא לא עיף. אין לו זמן להביא חלב. הוא צריך להביא כסף לאבא.
— אבל כשהוא יחזור, אבא, הוא יחפץ יכה את שולמן.
— כן — הסכים האב הבכור ותמן סנטרו בכפו — אני חושב. ורק אחר כך הוא יהיה עיף.
— גם אני הבאתי לו חלב — התעקש האב הקטן שלא האזינו לדבריו.
— שעה ארוכה ישבו בסמוך לגוויה. שולמן חזר לבסוף. הוא נשא סכין בכף ימינו.
— אתם תסתלקו עכשיו — גער בילדים בקוצר-רוח — קומו ולכו!
— זה הכלב שלנו — אמר האב הבכור ומתח צוארו הדק לעומת האבא.
— זה הכלב שלנו — חזר אחריו בעל השרטת שנתיירא מפני הסכין ומיהר לקום.
— אני הולך לבנות סוכה — הכריז האב הקטן וקפץ בזריזות על רגליו המעוקמות — סוכה גדולה, כמעט ענקית — שוב נשמתו שולי מכנסיו הכחולים עד מאחרי ברכיו המלכפשות בעפר ובמיץ ירוק של גבעולי אספסת מעוכים.
— לכו! — שולמן כרע אל צוואר הכלב.
— הם לא זזו ממקומם.
— תלכו עכשיו — פנה שנית אל הילדים — אתם צריכים ללכת. הרים קולו בצעקה ורעיניו היו ממצצות וורר עפת.
— זה הכלב שלנו — התעקש הבכור ומשך ב־קווצת שיער צהוב שנתה

— אל תביטו! — גער האב הבכור ובעיף העורף בשלשת ילדי השכן שהציצו בו בפנים מובחלות מאחרי קיר המתבן.
— אתה הרגת את הכלב שלנו — צעק לעומתו האב הבכור — עוד תראה כאשר אבא יחזור.
— האב הבכור מצמץ בעיניו הכהות, שמבטן עיף ומיוגע. לרגליו, במשטח הירוק של אספסת מעוכה, נוספת עסיסה, היה מוטל הכלב, בלא רוח חיים, וארבע רגליו המגויירות אסופות אל בטנו הלבנה והשעירה. דם קרוש נתלה בדבור לים סומקים בצווארו.

— הוא נשך את העגלות שלי שיצאו למרעה — התגונן האב הבכור את רובהו מבין הגבעולים — הוא פשוט נשתגע פתאום. הוא היה כלב משוגע. אני הרגתי אותו. הגבוה מבין הילדים פסע צעד אחד לפניו.
— כאשר אבא יחזור — אמר וסנטרו רתת קמעה — כאשר אבא יחזור הוא לא ישתוק לי, כי הרגת את בוב.
— בוב התנהג כמו מטורף — הפטיר האבא ונשען על רובהו.

— הוא רצה לשחק עם העגלות. זה אסור? — שאל הילד — זה לא בכוונה.
— אבל הוא השתגע לגמרי — נענה האבא — הוא קרע מהן חתיכות בשר.

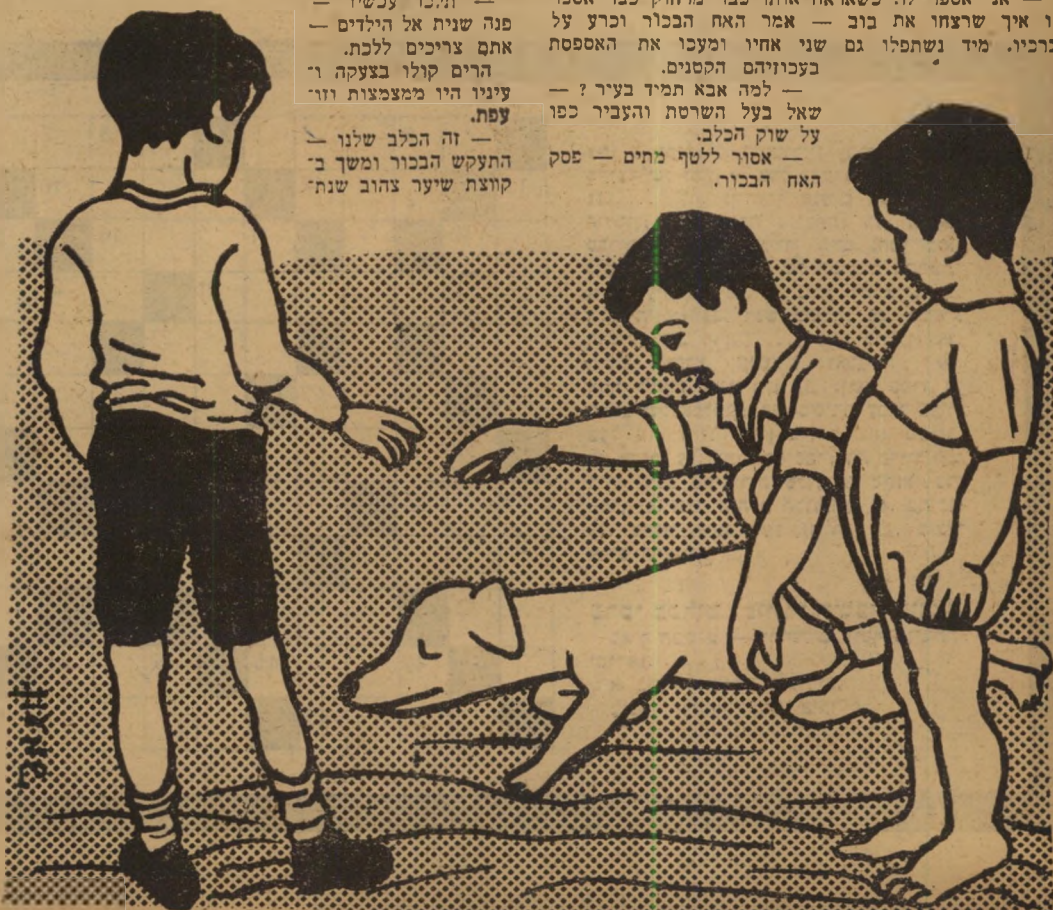
— כי בוב היה גורא חזק — אמר האב הקטן.
— אני אשלח את ראשו לבדיקה — הוסיף האבא במשיכת כתמים — מייד אביא סכין.
הוא הניח את רובהו בכתפו, בחולצת העבודה האפורה, בסמוך לצווארו הקצר והעבה, והפסיע אל צריף העץ אשר גגו אדום הרעפים נודק מעבר לרפת.
הילדים החלו לשעוט אל בוב. עמדו סביבו במעגל.
— הוא כבר מת — סח האב הקטן, זה ששולי מכנסיו הכחולים נשמתו והגיעו עד מתחת לברכיו — שולמן הרג אותו לגמרי.

— רצה אותו — תקן האב הבכור בסבר חשיבות. ידע ששני אחיו הקטנים אינם מבינים משמעות המלה.
— זה אותו דבר? — שאל האב בעל השרטת באפל. הוא לא שמע תשובה לשאלתו ומיד המשיך — אני חושב ככה.
הוא לא יודע שהוא בכלל מת — אמר האב הבכור ונד בראשו — הכלבים אינם יודעים שהם מתים או לא. והם פוחדים? — שאל בעל השרטת ותלה עיניו באחיו.
— כן — השיב הגבוה — בוב פחד. אבל הוא לא ידע שהוא מפחד, בכלל.

— גם אני הבאתי לו חלב — משך הקטן את מכנסיו הכחולים עד חזהו — גם בחורף.
— כשהיה גורא קר.
— כשהיה בוז גם.
— נכון.

החרישו וראו בגופה המוטלת למרגלותיהם.
— כאשר אבא יחזור הוא יכה את שולמן — הפטיר הגבוה. אפילו במקל גדול — אמר הקטן ודדה מרגל אל רגל.
— אני אספר לו. כשאראה אותו כבר מרחוק כבר אספר לו איך שרצחו את בוב — אמר האב הבכור וקרע על ברכיו. מיד נשתפלו גם שני אחיו ומעכו את האספסת בעכוזיהם הקטנים.

— למה אבא תמיד בעיר? — שאל בעל השרטת והעביר כפו על שוק הכלב.
— אסור ללסוף מתים — פסק האב הבכור.

לחה פרע במצחו — אני רוצה לראות הכל.
— אינכם מוכרחים לראות הכל — שולמן נפגן בסבינו מעל עינו הבוהה של בוב — אשלח את ראשו לבדיקה במעבדה.
הילדים נצבו על עמדם, מיקסמים מנצנצי קרני השמש שריצו בלהב הסכין.
— במעבדה יש צינורות וזכוכית — אמר בעל השרטת — ראיתי תמונות.
— גם אני הבאתי לו חלב — עמד האב הקטן על דעתו.
— אולי תסתלקו כבר — צעק שולמן וחילצתו דבקה אל גבו הרחב והמיוזע — זה אי-אפשר כך, תלכו מכאן. אני הולך לבנות סוכה — נרתע בעל המכנסים הכחולים מן הגערה הקולגית.
— לכו מכאן! — שפתי שולמן נתרפטו בשאפו רוח מלוא לוגמין — אתם רוצים שאבא אתכם? !
— בוב הוא שלנו — השיב לו האב הבכור ודמעות עמדו בעיניו — אם אנחנו רוצים אנחנו לא מוכרחים ללכת. בוב הוא שלנו. הוא לא שלך כלל. אתה רק רצחת אותו. שולמן קם ושילב ידיו בחזהו וסכיניו עלה ויורד בצלעותיו המתנשמות.
— הכלב השגע — חיון קולו במאמץ — והוא נשך את העגלות שלי. אם יתברר שהוא באמת משוגע או גם העגלות שלי יהיו משוגעות.
— כן — הודה הבכור — זה נכון. אבל בוב היה כלב טוב. הוא נתן לכל הילדים לגשת אליו ואף פעם לא נשך.
— גם אני הבאתי לו חלב — אמר האב הקטן והשעין את ראשו אל כתפו והיה בוחן סכיניו של האבא — אבא אף פעם לא הביא חלב לבוב.
— טוב ילדים. טוב. הכל טוב ויפה. אני חייב לשלוח את ראשו של בוב למעבדה. עליכם ללכת מכאן. אסור לכם לראות איך אני עושה זאת — היא פרש זרועותיו בחוסר-אונים.
— אבל זה כבר לא מאב לו — אמר בעל השרטת — כשהוא כבר מת הוא לא מרגיש.
— אם לא תלכו מכאן ומייד — פרץ האבא בצריחה פראית וכפף צוארו לפניו כאילו נתכונן לנגח במצחו הצה — או אני...
הילדים נרתעו מפניו וחזרו אל קיר המתבן, ומשם צפו בתנועותיו האיטיות והבוטחות של האבא.
— כאשר אבא יחזור הוא יכה את שולמן — הבטיח הבכור לאחיו ושם ידיו בכתפיהם והם נשאו בגאיה משא — אבא לא יחזור אף פעם — אמר הקטן ומשך במכנסיו הכחולים — או אני הולך לבנות סוכה. אבא אף פעם לא הביא חלב לבוב.
פנה והלך, מדרה מצד אל צד, ושני אחיו הפסיעו בעקבותיו.